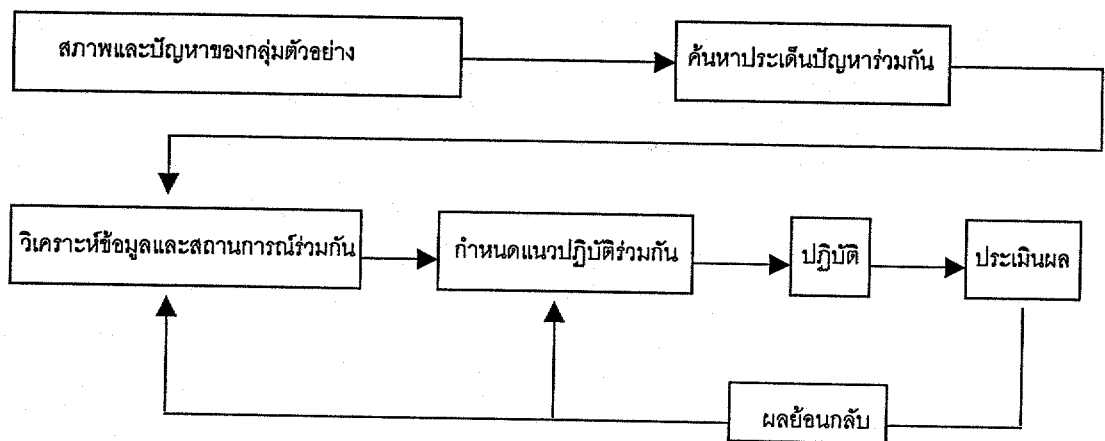

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมาย เพื่อศึกษาการลดปัญหานักเรียนติดยาเสพติด โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) ด้วยวิธีการให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมค้นหาปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูล และสถานการณ์ร่วมกัน ปฏิบัติการร่วมกัน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและครูที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์และจำแนกประเด็นสำคัญ ๆ มีการประเมินและเปรียบเทียบผลวิธีดำเนินการ และแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อนำกลับไปหารือในกลุ่มและร่วมกำหนดแนวทางแก้ไขและแนวปฏิบัติที่เป็นไปได้

ภาพที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 สภาพและปัญหาของนักเรียนที่ติดยาเสพติด

ส่วนที่ 3 สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด

ส่วนที่ 4 สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา

ส่วนที่ 5 ผลของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้รวม 9 คน จำแนกเป็นนักเรียนจำนวน 3 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 3 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดจำนวน 3 คน ผู้ให้ข้อมูลมีอายุตั้งแต่ 17 – 60 ปี ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ นักเรียนเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครูมีระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท และมีอายุงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

ประสบการณ์เกี่ยวกับการติดยาเสพติด การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด นักเรียน 3 คน เคยมีประสบการณ์การติดยาเสพติด ผู้ปกครอง 3 คน มีประสบการณ์แก้ปัญหานุตรหลานติดยาเสพติด และครู 3 คน มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนในโรงเรียน พบว่าผู้ให้ข้อมูล 6 คน คือผู้ปกครองและครู ได้รับความรู้การป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดจากสื่อโทรทัศน์ การนำบุตรหลานไปพบแพทย์ จากการประชุม อบรม สัมมนาและจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเป็นบุคคลจริงแต่การวิจัยนี้ได้กำหนดให้เป็นชื่อสมมติทั้งหมดดังนี้

1. เด็กนักเรียน

“แดง” อายุ 19 ปี นับถือศาสนาพุทธ กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นบุตรคนที่ 5 ของครอบครัว อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา มีประวัติการติดยาเสพติด โดยเสพยาบ้าอยู่ประมาณ 2 ปีและมีประวัติเป็นผู้ขายยาบ้าให้กับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน

“เขียว” อายุ 18 ปี นับถือศาสนาพุทธ กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว พ่อเสียชีวิตเมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อาศัยอยู่ร่วมกับมารดา มีประวัติการติดยาเสพติด โดยเสพยาบ้าอยู่ประมาณ 1 ปี ไม่มีประวัติเป็นผู้ขายยาบ้า

“ดำ” อายุ 18 ปี นับถือศาสนาพุทธ กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นบุตรคนเดียวของครอบครัวอาศัยอยู่ร่วมกับยาย เนื่องจากแม่เสียชีวิต พ่อมีภรรยาใหม่ มีประวัติเป็นผู้เสพยา และมีประวัติเป็นผู้ขายยาบ้าให้กับเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน

2. ผู้ปกครองนักเรียน

“ผู้ปกครองแดง” อายุ 55 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เป็นบิดาของนักเรียน มีบุตร 5 คนอาชีพค้าขาย มีฐานะค่อนข้างดี มีบ้านและที่ดินเป็นของตัวเอง มีสถานภาพทางสังคมที่ดี อุปนิสัย เป็นคนค่อนข้างนักเลง พูดจาโผงผาง เสียงดัง พูดตรงไปตรงมา เกล็ดและต่อต้านยาเสพติด ได้รับความรู้เรื่องยาเสพติดจากเพื่อนที่เคยเสพยา จากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสาร มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหายาเสพติดของลูก

“ผู้ปกครองเขียว” อายุ 53 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เป็นมารดาของนักเรียน มีบุตรชายคนเดียว อาชีพค้าขาย ฐานะปานกลาง มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง เป็นหม้ายสามีเสียชีวิต อุปนิสัย เป็นคนดีคนเดียว จริงจัง กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เคร่งครัดและเอาใจใส่ต่อปัญหาของลูก ได้รับความรู้เรื่องยาเสพติดจากแพทย์ จากสื่อโทรทัศน์ จากหนังสือ เอกสารและวารสารยาเสพติด มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาการติดยาเสพติดของลูก

"ผู้ปกครองดำ" อายุ 60 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นยายของนักเรียน มีบุตร 6 คน อาชีพเกษตรกรรม มีฐานะดี มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง มีที่ดินให้เช่าทำนา มีสถานภาพทางสังคมดี เป็นหม้ายสามีเสียชีวิต (อดีตสามีเป็นผู้ใหญ่บ้าน) อุปนิสัย เป็นคนใจดี มีระเบียบ ยึดหยุ่นแต่เด็ดเดี่ยว เอาใจใส่ในปัญหาของหลาน ได้รับความรู้เรื่องยาเสพติดจากครู สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และหนังสือวารสารยาเสพติด มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาการเสพยาของหลาน

3. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน

"ครูวิทย์" อายุ 52 ปี ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ จบการศึกษาระดับปริญญาโท นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส มีบุตร 3 คน ทำหน้าที่หัวหน้างานปกครองนักเรียน และเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน อายุงาน 30 ปี มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากการประชุม อบรม สัมมนา และมีประสบการณ์ในงานป้องกันปัญหาเสพติดและปฏิบัติงานด้านนี้มาประมาณ 20 ปี ได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเสพติดไว้จำนวนมาก

"ครูวัฒน์" อายุ 50 ปี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 จบการศึกษาระดับปริญญาโท นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส มีบุตร 2 คน ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย อายุงาน 26 ปี เป็นคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากการประชุม อบรม สัมมนา และมีประสบการณ์ในงานป้องกันปัญหาเสพติด และปฏิบัติงานด้านนี้มาประมาณ 15 ปี ได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเสพติดไว้จำนวนมาก

"ครูทัศน์" อายุ 45 ปี ดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ สถานภาพสมรส มีบุตร 1 คน ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดการงานอาชีพเป็นคณะกรรมการดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากการอบรมประชุม สัมมนา และมีประสบการณ์ในงานป้องกันปัญหาเสพติด และปฏิบัติงานด้านนี้มาประมาณ 10 ปี ได้ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเสพติดไว้จำนวนมาก

ส่วนที่ 2 สภาพและปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพและปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน โดยแบ่งเป็น

3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1 สภาพของนักเรียนที่ติดยาเสพติด 2 ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการติดยาเสพติด

3 แนวคิดที่ละเอียดงาย ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นหลักนี้ ได้เสนอรายละเอียดของข้อมูล เพื่อตอบปัญหาในส่วนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. สภาพของนักเรียนที่ติดยาเสพติด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลจากนักเรียนที่ให้ข้อมูลจำนวน 3 คน พบว่า ประสบการณ์การเข้าสู่ยาเสพติดของนักเรียนที่ติดยาส่วนใหญ่ จะมีสภาพการติดสิ่งเสพติดอย่างอื่นมาก่อน เช่น ดินบหรี่ และเมื่อถูกชักชวนจากเพื่อนที่ติดยา (ยาบ้า) ให้ลองเสพ (ยาบ้า) ก็กล้าที่จะลองเสพได้โดยง่าย และบางคนมีสภาพจิตใจที่อ่อนแอ ไม่เข้มแข็งจึงไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ลองเสพ สถานที่เสพคือห้องน้ำภายในโรงเรียน ถ้าเป็นภายนอกโรงเรียนจะเสพตามห้องน้ำของปั้มน้ำมัน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่า ถูกชักชวนจากรุ่นพี่ ให้ลองสูบมั่ว โดยสูบที่ห้องน้ำของวิทยาลัยในขณะที่เรียนอยู่ในระดับ ปวช. ก่อนมาเรียนที่นี่

“เชียว” กล่าวว่า อยู่หอพักในโรงเรียน 2-3 อาทิตย์จะกลับบ้านครั้งหนึ่ง ถูกรุ่นพี่ชวนให้เสพยา (ยาบ้า) และตัวเองไม่กล้าปฏิเสธ เพราะกลัวถูกทำร้าย

“ดำ” กล่าวว่า เพื่อนชวนให้เสพ โดยเสพยาตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ม.2 ครั้งแรก ๆ เริ่มจากการสูบบุหรี่ก่อน ตอนหลังเพื่อนชวนให้สูบมั่ว ก็ลองสูบบุหรี่แต่ไม่ได้สูบทุกวันที่สูบส่วนมากจะสูบในห้องน้ำตามปั้มน้ำมัน

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการติดยา พบว่า นักเรียนที่ติดยาจะประสบปัญหาต่าง ๆ คือจะขาดเงินหรือเงินไม่พอใช้ ผลการเรียนตกต่ำหรือสอบตก เพื่อนนักเรียนเลิกคบ สุขภาพไม่ดี ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนจะขาดเงินหรือเงินไม่พอใช้ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมลักขโมย โดยลักขโมยทรัพย์สินภายในบ้านซึ่งเป็นของมีค่าของบิดามารดา และพี่น้อง โดยนำไปขายหรือจำนำแลกเป็นเงิน เพื่อนำมาซื้อยาบ้า ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่าตอนติดยา (ยาบ้า) จะสูบเพิ่มขึ้นวันละหลายเม็ด เม็ดหนึ่งจะตกประมาณ 80 บาทรวม ๆ แล้วตกวันละสองร้อยบาทขึ้นไป บางครั้งต้องซื้อตุ๋นไว้เผื่อของ (ยาบ้า) ขาด ก็ไม่รู้จะหาเงินวิธีไหนจึงลงมือขโมยทรัพย์สิน (แหวน สร้อยคอทองคำ เงิน) ของพ่อแม่เพื่อนำเงินมาซื้อยา (ยาบ้า)

นอกจากนั้น “แดง” ยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าต่อมารุ่นพี่แนะนำให้ขายยาบ้า เพราะถ้าไรดีจะได้มีเงินไว้ซื้อยาเสพติด และมีเงินไว้ใช้ส่วนตัว ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่า ตอนหลังผมเริ่มซื้อ (สินนิสนมกัน) กับรุ่นพี่ที่ขายยา (ยาบ้า) พี่เขาแนะนำให้ผมขายยาบ้า ผมจะได้มีเงินใช้และมีเงินซื้อยา (ยาบ้า) จากกำไรที่ขาย โดยผมฝากเงินให้พี่เขาซื้อมาให้ผมเลยทั้งเสพทั้งขายด้วย

2.2 ผลการเรียนรู้ต่ำและสอบตก นักเรียนให้ข้อมูลว่าก่อนติดยาเขาเป็นเด็กที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อติดยาแล้วผลการเรียนต่ำมาก สอบไม่ผ่านหลายวิชา หรือบางวิชาก็หมดสิทธิ์สอบ บางคนเรียนไม่จบต้องลาออก เพราะไม่ได้เข้าเรียนจะไม่ชอบอยู่ในห้องเรียน จะชอบเล่นอยู่ตามสนามกีฬาหรือหลบอยู่ตามมุมที่ลับตา หรือตามห้องน้ำ บางคนเรียนไม่จบต้องลาออก ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“เชียว” กล่าวว่า เมื่อก่อนเขาเรียนดีเรียนหนังสือเก่ง หลังจากเขาติดยา (ยาบ้า) เขาเรียนตกต่ำลงมาก แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะจิตใจมันคิดแต่เรื่องจะสูบมั่ว ไม่คิดถึงเรื่องเรียนเลย

“แดง” กล่าวว่าผมสอบตกหลายวิชา ส่วนใหญ่จะหมดสิทธิ์สอบ จนแก่ไม่ไหวในที่สุดต้องลาออก

“ดำ” กล่าวว่าไม่ค่อยเข้าเรียน จะโดดเรียนบ่อย เพราะสูบมั่วแล้วจะคึกคักไม่อยาก

2.3 เพื่อนนักเรียนเลิกคบ เพื่อนนักเรียนทั่วไปที่เขาไม่เสพยาหรือสูบบุหรี่ เมื่อเขารู้ว่าเราเสพยา (ยาบ้า) ส่วนใหญ่เขาจะเริ่มแสดงอาการรังเกียจ ไม่พูดคุย ไม่อยากคบหาสมาคมด้วย และแสดงอาการไม่ไว้วางใจ กลัวเราจะลักขโมยของมีค่าของเขา กลัวขอยืมเงินหรือกลัวจะข่มขู่รัดไถเงิน บางคนแสดงอาการรังเกียจ ส่วนมากเพื่อนที่คบกันจะเป็นเพื่อนที่เสพยาด้วยกัน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ดำ” กล่าวว่า หลังจากติดยา (ยาบ้า) เพื่อน ๆ ที่เคยคบกันก็ไม่คบด้วย และยังแสดงอาการรังเกียจขะแยงเรา ทำเหมือนเราเป็นตัวประหลาด มองเราด้วยสายตาที่ไม่ไว้วางใจ กลัวเราจะไปลักขโมยของเขา หรือกลัวเราจะไถเงิน”

“แดง” กล่าวว่า ส่วนมากเพื่อนที่คบกันจะเป็นเพื่อนร่วมก๊วนสูบมั่วด้วยกัน เพื่อนกลุ่มอื่นส่วนมากจะไม่ค่อยได้คบกัน เพราะมันเข้ากันไม่ได้และเขาก็รังเกียจเราด้วยเพราะเราดูโทรมและสกปรก

2.4 สุขภาพไม่ดี มีปัญหาร่างกายอ่อนแอ ทรมาน เจ็บป่วยบ่อย จิตใจและอารมณ์ไม่แจ่มใส หงุดหงิดง่าย ขี้โมโห และมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว หวาดระแวง ชอบเก็บตัว จะไม่ค่อยสนใจสุขภาพอนามัยของร่างกาย จะสกปรก ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่า ตอนผมติดยารูปร่างยังดูไม่ได้เลย โทรมมากน้ำหนักลดลงไปตั้งหลายกิโล ไม่ค่อยมีแรงไม่รู้ว่าเรียวแรงมันหายไปไหนหมดจะโอบอ้อมมาก โใจจนเจ็บหน้าอก เวลาอยู่บ้านชอบเก็บตัว ผมไม่อยากสูงส่งหรือยุ่งกับใคร อารมณ์จะฉุนเฉียวง่าย ขี้โมโหเวลาไม่พอใจหรืออยากยา (ยาบ้า)

“เชียว” กล่าวว่า ไม่ค่อยได้กินข้าวสูบมั่ว(ยาบ้า)แล้วมันไม่ค่อยหิว ส่วนมากกินแต่น้ำพอสูบแล้วก็เตะบอลกันจนมีดีค่า บางทีนอนทั้งที่น้ำไม่ได้อาบสกปรกมากครับ ทั้งโทรมทั้งสกปรก

เวลาผมกลับไปบ้านแม่สงสัยแม่จะถามผมเรื่อย

“ดำ” กล่าวว่า ผมจะไอตลอดเวลา มันทั้งรำคาญและทรมาน ผมโอจนเขานึกว่าผมเป็นวัณโรค ต้องซื้อยาแก้ไอมากินอยู่เรื่อย หรือไม่ก็ต้องอมลูกอมแก้ไอ

2.5 มีปัญหาในครอบครัว เมื่อผู้ปกครองรู้นักเรียนเสพยา จะมีความรู้สึกโกรธ เสียใจ และมีการลงโทษ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกไม่ดีไม่ราบรื่น ครอบครัวไม่มีความสุข อยู่อย่างหวาดระแวง และไม่เข้าใจกัน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่า พ่อรู้ว่าผมสูบบุหรี่ (ยาบ้า) พ่อโมโหมาก ตีผมเกือบตาย บังคับให้ผมเลิกให้ได้ ให้เลิกแบบหักดิบด้วย (หยุดสูบบุหรี่โดยไม่ต้องใช้ยาบำบัด) ทรมานมาก ความสัมพันธ์ระหว่างผมกับพ่อไม่ดีเลย พ่อโกรธผมมากและพ่อก็เสียใจมากกับการกระทำของผม พ่อจะว่าแม่ว่าดูลูกอย่างไรให้ลูกไปติดยาได้

“เขียว” กล่าวว่า แม่รู้ว่าผมติดยา (ยาบ้า) แม่โกรธและเสียใจมาก ดูว่าผมอย่างหนักและให้ผมกลับมาอยู่บ้านไม่ให้อยู่หออีก ที่นี้แม่เฝ้าและคุมผมตลอดเวลาทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนผมก็อดอัดแต่ไม่รู้จะอย่างไร แม่ก็ระแวงกลัวว่าผมจะกลับไปติดยาอีก”

3. แนวคิดที่จะเลิกติดยา (ยาบ้า) จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ที่ติดยามีความรู้สึกอยากเลิกอยากหยุดเสพยา เพราะคนที่ติดยาชีวิตมีแต่ปัญหา และนำมาซึ่งความทุกข์ใจทั้งของตนเองและบุคคลในครอบครัว ทำให้เกิดแนวคิดที่จะเลิกยา คือ ประสบปัญหาทางการเงิน ประสบปัญหาทางด้านสุขภาพ ประสบปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ในโรงเรียนและชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 อยากเลิกเพราะประสบปัญหาทางการเงิน จะได้ย้ามาเสพต้องใช้เงินซื้อและยามีราคาค่อนข้างแพงเกินกว่าเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนต้องหาวิธีที่จะให้ได้เงินมาเพื่อซื้อยาไว้เสพ ซึ่งวิธีการของนักเรียนนั้นอาจก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีผลอาจทำให้นักเรียนได้รับโทษทั้งทางสังคมและทางกฎหมาย ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“แดง” กล่าวว่า ผมคิดอยากจะเลิกแต่เลิกไม่ได้ เพราะใจไม่แข็ง และกลัวทรมานเวลาอยากยา ก็เลยไม่เลิก รู้ยู่ว่าติดยามันไม่ดีมันผิด มันมีปัญหา และปัญหาใหญ่ก็คือจะเอาเงินที่ไหนไปซื้อยา (ยาบ้า) เพราะยังขอเงินพ่อแม่ใช้ ยาก็มีราคาแพงเม็ดหนึ่งแปดสิบบาท และต้องเสพทุกวัน ทำให้เงินไม่พอ ผมก็เลยขโมยของ (สร้อย แหวนทอง) ในบ้านไปขาย ในที่สุดก็ทั้งเสพทั้งขาย ผมยอมรับว่ากลัวกลัวถูกจับได้ กลัวถูกลงโทษ คิดอยากจะเลิก ต่อมาพ่อรู้จึงบังคับให้ผมเลิกยา

3.2 อยากเลิกเพราะประสบปัญหาสุขภาพ เมื่อเสพยาบ้าติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจนติด สุขภาพจะทรุดโทรมลงจนร่างกายอ่อนแอ มีอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง และทรมาน จิตใจผิดปกติหวาดระแวง กลัวถูกทำร้าย จึงเกิดความคิดที่อยากจะเลิกเสพยา ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“เขียว” กล่าวว่า สาเหตุที่ผมคิดจะเลิกเสพยา เพราะเสพไปนาน ๆ แล้วผมมีปัญหา

สุขภาพ ร่างกายเริ่มทรุดโทรมซูบซีด น้ำหนักตัวลดผอมลงมาก อ่อนเพลียไม่ค่อยมีเรี่ยวแรง จิตใจ หงุดหงิดห่อเหี่ยวไม่แจ่มใส หวาดระแวง คิดว่าขึ้นยังเสพต่อไปต้องตายแน่ จึงบอกให้แม่พาไปรักษา

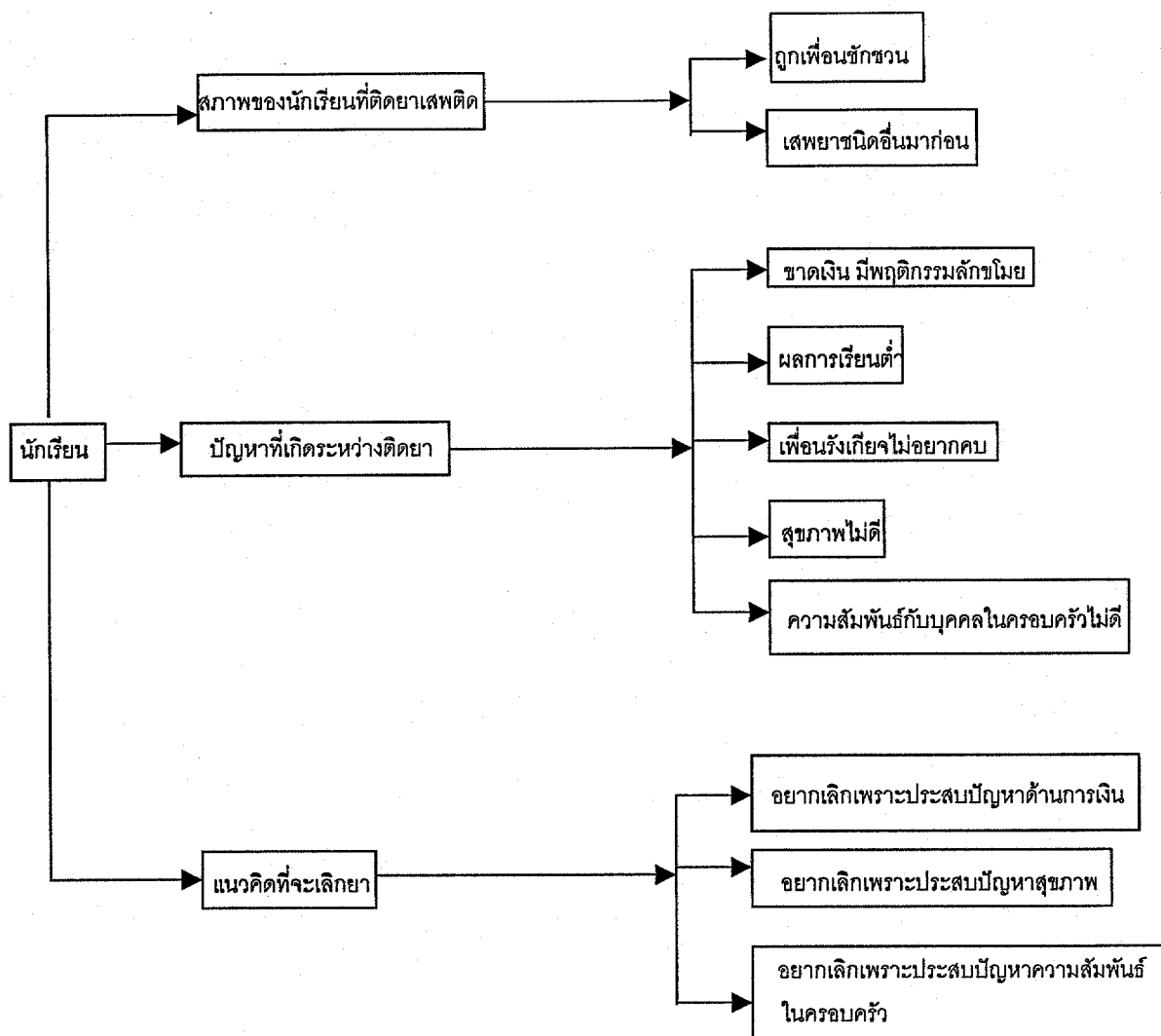
"ดำ" กล่าวว่า ผมเคยทั้งเสพทั้งขาย ยังเคยเอายามาปล่อยในโรงเรียน แต่ส่วนมาก จะขายกันข้างนอก สาเหตุที่ทำเพราะอยากมีเงินไว้ซื้อยา เมื่อก่อนเคยหุ้นกับเพื่อนซื้อแล้วแบ่งกันสูบ ตอนหลังต้องซื้อสูบเองเลยต้องเสี่ยงเอามาขาย กลัวครูจับได้ กลัวยายจะรู้ กลัวถูกตำรวจจับ คิดอยาก จะเลิก ไม่อยากขาย และอยากจะเลิกเสพด้วย เพราะไอเรื้อรัง เจ็บหน้าอกทรมานมาก ขนาดหลับยังไอนินยาก็ไม่ค่อยหาย ทำให้ไม่สบายจึงหยุดเรียนบ่อย

3.3 อยากเลิกเพราะประสบปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ในโรงเรียนและชุมชน พบว่า ในครอบครัว ในโรงเรียนและชุมชนได้มีบุตรหลานหรือนักเรียนติดยาเสพติด ย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของบุคคลในครอบครัวในโรงเรียนและชุมชน ทำให้เกิดผลต่อความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างผู้ปกครอง บุคคลอื่นกับนักเรียน รวมทั้งเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"แดง" กล่าวว่า ที่คิดอยากเลิกยา เพราะอยู่บ้าน อยู่โรงเรียนหรืออยู่ในสังคมทั่ว ๆ ไป ไม่มีความสุข รู้สึกว่าถูกรังเกียจ สังคมไม่ยอมรับ เพื่อน ๆ นักเรียนหรือเพื่อนทั่วไปที่ไม่เสพยาจะไม่คบหาด้วย จะเข้ากับใครไม่ค่อยได้ รู้สึกอึดอัดและโดดเดี่ยวเพราะสังคมไม่ยอมรับ

"ดำ" กล่าวว่า ผมบอกครูตามตรงเลยผมมีความรู้สึกอยากจะเลิกยา (ยาบ้า) วันละไม่รู้กี่ร้อยหน รู้ว่าสังคมรังเกียจแทบไม่มีที่ยืนในสังคม แม้แต่ญาติพี่น้องผมยังรังเกียจผมเลย ถ้ายังไม่เลิก ผมคงอยู่ลำบาก

สรุป สภาพและปัญหาของนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า นักเรียนเข้าสู่วงจรของยาเสพติด จากการถูกชักชวนให้ลองเสพยาจากเพื่อน ซึ่งอาจเป็นเพื่อนรุ่นพี่หรือเพื่อนรุ่นเดียวกัน และนักเรียนเอง มีประสบการณ์จากการสูบบุหรี่มาก่อน ทำให้กล้าที่จะลองเสพและทำให้ติดยาเสพติดได้ง่าย เมื่อ นักเรียนติดยาแล้วทำให้นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น ขาดเงินหรือเงินไม่พอใช้ ผลการเรียนตกต่ำ หรือสอบตก เพื่อนนักเรียนเลิกคบ สุขภาพไม่ดี มีปัญหาในครอบครัว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนี้ มีผลต่อจิตใจ ทำให้นักเรียนซึ่งยังเป็นเด็กวัยรุ่น ยังอยู่ในปกครองของบิดามารดา และยังไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เกิดความคิดที่จะเลิกยา ซึ่งมีสาเหตุมาจาก ประสบปัญหาทางการเงิน ประสบปัญหาสุขภาพ ประสบปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว และสังคมทั่วไป

ภาพที่ 4 สภาพและปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน

ส่วนที่ 3 สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็นหลักดังนี้คือ 1. สภาพครอบครัว 2. สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว 3. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว 4. การปรับตัวของบุคคลในครอบครัวเมื่อรู้ว่าลูกหลานติดยา 5. ความคาดหวังต่อการเลิกเสพยาซึ่งทั้ง 5 ประเด็นหลักนี้ ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของข้อมูล เพื่อตอบปัญหาในส่วนที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. **สภาพและปัญหาครอบครัว** พบว่า เป็นครอบครัวขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีรายได้จากการประกอบอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม ฐานะทางบ้านอยู่ในระดับดี มีที่ดินและบ้านเป็นของตนเอง บางครอบครัวมีที่ดินให้เช่าทำนา นักเรียนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสะดวกสบายพอสมควร

ในครอบครัวมีความรักใคร่สามัคคีกัน ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งอย่างรุนแรง ในครอบครัวมีความมั่นคงและอบอุ่นจะมีปัญหา คือ ครอบครัวไม่สมบูรณ์ บางครอบครัวนักเรียนอยู่กับแม่ (พ่อเสียชีวิต) บางครอบครัวนักเรียนอยู่กับยาย (แม่เสียชีวิตพ่อมีภรรยาใหม่) ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองดำ" กล่าวว่า ฉันเลี้ยงเขามาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ แม่เขาตายตั้งแต่เขายังอายุได้ประมาณ 6 เดือน พ่อเขาก็ฝากให้ฉันเลี้ยง ฉันเลี้ยงก็รักเขาเหมือนลูก ส่วนพ่อเขาก็ไม่มีเมียใหม่ แต่ก็ยังส่งเงินมาให้ลูกเขาใช้จ่ายตลอดทุกเดือน นาน ๆ จะมาเยี่ยมลูกสักครั้ง เดียวนี้ไม่ค่อยมา ส่วนมากลูกจะขึ้นไปหา เพราะเขาโตแล้ว ขณะนี้ฉันก็อยู่กับสองคนยายหลาน เพราะตาเขาพึ่งเสียไปได้ไม่นาน ส่วนตัวฉันก็ไม่ลำบากเพราะลูก ๆ ฉันเขาก็ดูแลให้กินให้ใช้ และตัวฉันเองก็พอมีรายได้จากค่าเช่าทำนา

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า พ่อเขาเสียเมื่อตอนเขาเรียนอยู่ชั้น ม.4 ฉันก็เลยต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ให้กับเขา ความอบอุ่นมั่นคงในครอบครัวเสียไปมากเพราะขาดพ่อ แต่ฉันก็พยายามดูแลเขาอย่างดี ไม่ให้เขาเครียดและเสียใจ เพราะเขารักพ่อเขามาก ฉันพยายามให้กำลังใจเขา ให้เขาสู้อย่าท้อแท้ซึมเศร้า หรือหมดกำลังใจ กลัวว่าเขาจะกลับไปติดยาอีก พ่อเขาเสียฉันก็ไม่ลำบากมากนัก เพราะฉันมีอาชีพค้าขายอยู่แล้วลูกก็ไม่ลำบากส่งเสียให้เขาเรียนได้ ตอนนี้เราก็มองกันสองคนแม่ลูกฉันก็ค้าขายอยู่กับบ้าน ส่วนเขาก็ช่วยงานฉันเวลาเขาว่าง ก็มีความสุขดีตามอัตภาพ"

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ผมเคยมีครอบครัวมาก่อนมีลูกติดมาด้วยสี่คน ส่วน "แดง" เขาเป็นลูกที่เกิดกับเมียคนปัจจุบัน เราก็อยู่ร่วมกันเจ็ดคน ในครอบครัวก็ไม่มีปัญหาพี่น้องก็รักใคร่กันดี แม่ "(แดง)" เขาก็รักพี่ ๆ ที่เป็นลูกเลี้ยงเหมือนลูกของเขา ตัวผมก็ค้าขาย ส่วนเมียก็เป็นแม่บ้านเลี้ยงลูกทำงานบ้าน เดียวนี้พี่ ๆ เขาก็โต ๆ กันหมด และทำงานกันทุกคน เหลือแต่เขาที่ยังเรียนอยู่

2. สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ครอบครัวตั้งถิ่นฐานอยู่ พบว่า ชุมชนที่ครอบครัวของนักเรียนตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนเล็ก ๆ นอกเมือง บ้านเรือนอยู่ห่างกันและมีไม่มาก พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม เช่นทำนาและเลี้ยงกุ้ง มีความเจริญในส่วนของสาธารณูปโภค เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ สภาพแวดล้อมทางสังคมเอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ด้วยเหตุปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากอาชีพเลี้ยงกุ้งซึ่งเป็นอาชีพที่นอนไม่เป็นเวลาต้องอดนอนทำให้บางคนต้องให้ยาบ้าเพื่อกระตุ้นร่างกาย ความสะดวกในการเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กัน และความเข้มแข็งของชุมชนมีน้อย ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า แถว ๆ บ้านมีติดยากันหลายคน เมื่อก่อนติดผงขาวเดี๋ยวนี้ติดยาบ้าเห็นมันสูบกันตามริมศาลาข้างถนนในหมู่บ้านมันสูบกันตามสบาย เพราะไม่มีตำรวจเข้ามาตรวจ ชาวบ้านแถวนี้ไม่มีใครไปยุ่งกับพวกมัน ผมยังเคยชี้ให้ลูกดูว่าอย่าเอาอย่างคนพวกนี้นะพวกนี้มันติดยา แถวบ้านเลี้ยงกุ้งกันเยอะ พวกลูกจ้างเลี้ยงกุ้งหลายคนมันกินยา เพราะมันอดนอนยิ่งตอนใกล้จับกุ้งยิ่งอดนอนต้องอยู่เฝ้ากันตลอดเวลาแล้วคนมาลักกุ้ง

"ผู้ปกครองดำ" กล่าวว่า เดิมนั้นถนนหนทางดีมีรถใช้กันทุกบ้าน โดยเฉพาะรถมอเตอร์ไซด์ ยานพาหนะที่ง่าย ซื้อมาออกไปหาซื้อ หรือมีรถที่เข้ามาขายแถว ๆ บ้าน ก็รู้ ๆ อยู่ว่าเป็นใครที่สูบใครที่ขาย สถานที่สูบมีเยอะแยะ เพราะมันอยู่นอกเมือง ตามส้มหลุมพุ่มไม้ก็สูบได้ พวกนี้มันซื้อมาออกกันทั้งคืน

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า เมื่อก่อนฉันให้ลูกเดินไปขึ้นรถที่ถนนใหญ่ไปโรงเรียน ลูกมาบอก ว่าเพื่อน ๆ ที่ติดยามาด้วยกันชวนไปสูบบ้า (ยาบ้า) เอมอเตอร์ไซด์มารับไม่ไปมันก็ดื้อชวนให้ไปกับมัน ให้ได้ ฉันเลยต้องขับรถไปส่งลูกที่โรงเรียนทุกวัน ทำอยู่พักหนึ่งตอนนี้ไม่เห็นมาดักอีก หรือมันโดนจับ ไปแล้วก็ไม่รู้ ถ้าถูกจับคงไปถูกจับที่อื่น เพราะไม่เคยเห็นมีตำรวจเข้ามาตรวจ แถวนี้นักคนต่างอยู่ ระวังกันเอาเอง

3. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว พบว่า เป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือด คือ พ่อแม่ ลูกหรือยายกับหลาน รักลูกหลานเหมือนแก้วตาดวงใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัวปกติดี มีความอบอุ่น ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง หรือความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างกัน วิธีการเลี้ยงดูอาจ แตกต่างกันไปบ้าง เช่น บางครอบครัวจะเคร่งครัดกับลูก บางครอบครัวก็จะไม่เคร่งครัดนัก ดังคำพูด ต่อไปนี้

"แดง" บอกว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวผมไม่มีปัญหา พี่ ๆ น้อง ๆ รักใคร่กันดี กับพ่อแม่ ก็ปกติท่านให้ความรัก ความอบอุ่นเลี้ยงดูเราอย่างดีมีความสุข

"ผู้ปกครองดำ" กล่าวว่า ยายเลี้ยงเขามาตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะแม่เขาเสีย (แม่นักเรียนเป็น ลูกสาวยาย) รักเขาเหมือนลูกดูแลเขาอย่างดี ให้ความอบอุ่นเขาอย่างมากที่สุดเพราะสงสารเขา ถูกผิดก็อบรมสั่งสอนกันเขาก็ไม่ดื้อ ให้ความรักเคารพเราเหมือนพ่อแม่ ทุกวันนี้ก็ได้เขาอยู่เป็นเพื่อน เพราะตาเขาก็พึ่งเสียไป ลูก ๆ เราที่เป็นลูกเป็นป้าเขาก็มีครอบครัว และแยกไปอยู่ต่างหาก ฉันก็ได้ อาศัยให้หลานเขาช่วยเหลืองานที่บ้าน ไม่ได้เขาช่วยเราก็แย่เพราะเราอายุมากแล้ว

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า เราอยู่กันสองคนแม่ลูกก็มีความสุขดีตามอัธยาศัย ฉันก็เลี้ยงเขาค่อนข้างจะเคร่งครัดสักหน่อยกลัวเขาจะออกนอกกลุ่มนอกทางอีก (กลัวเขากลับไปติดยา) ให้ความรัก ความอบอุ่นเขาอย่างเต็มที่เพราะเขาขาดพ่อ เขาก็ไม่ดื้อมากนักก็เชื่อฟังเราดี กลับจากโรงเรียนก็อยู่ บ้านช่วยฉันขายของดูแลเด็ก ๆ ที่มาเล่นเกมที่บ้าน

4. การปรับตัวของคนในครอบครัวเมื่อรู้ว่าบุตรหลานติดยาเสพติด พบว่า ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในครอบครัว จะให้ความสำคัญกับปัญหาการติดยาของนักเรียนอย่างมาก เพราะมีผลกระทบกับความรู้สึกทางด้านจิตใจและอารมณ์ของคนในครอบครัว เช่น ตกใจ เสียใจ โกรธและโมโห ทำให้ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในครอบครัวต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนพฤติกรรม การเลี้ยงดูบุตรหลานเสียใหม่ เช่น เสียสละเวลาดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทั้งที่บ้านและนอกบ้าน ต้อง ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ผมเสียใจมากที่ลูกมันไม่รักดี (ติดยาบ้า) ผมทั้งโกรธทั้งอาย จะฆ่าตัวตายตั้งหลายครั้ง เสียใจมากจริง ๆ ผมต่อต้านเรื่องนี้มาก แถวบ้านถ้ารู้ว่าใครติดยาผมจะห้ามไม่ให้ลูกคบหาด้วยเด็ดขาด จะห้ามไม่ให้เข้ามาที่บ้าน ลูกก็รู้ว่าพ่อไม่ชอบแต่ไม่รู้มันแหกคอกไปได้อย่างไร พ่อและพี่ ๆ ของเขาก็ไม่มีใครสูบบุหรี่หรือกินเหล้า แม่เขากับพี่ก็ไม่สบายใจเพราะเป็นห่วง เขาเราก็ปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรกันดีจะแก้ปัญหากันอย่างไร ก็ตกลงกันว่าพวกเราต้องให้ความสำคัญกับปัญหานี้ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวเรา ต้องเสียสละเวลามาช่วยกัน.ดูแลเขาอย่างใกล้ชิดมาก ยิ่งขึ้นทั้งที่บ้านและนอกบ้าน โดยพ่อกับแม่จะดูแลเขาที่บ้านส่วนพี่ ๆ ให้ดูแลเขาเวลาเขาอยู่ข้างนอก บอกทุกคนว่าอย่าไปว่าซ้ำเติมเขา พยายามให้กำลังใจ ให้ความรัก ความอบอุ่นกับเขาให้มาก ให้เขามีความรู้สึกมั่นใจในพวกเรา ว่าถึงจะเกิดปัญหานี้ขึ้นมาพวกเราก็ไม่ทอดทิ้งเขา ยินดีที่จะช่วยเขาให้พ้นไปจากปัญหานี้ให้ได้

"ผู้ปกครองดำ" กล่าวว่า ครูมาบอกว่าหลานสูบบุหรี่ ฉันตกใจมากที่แรกไม่เชื่อ เพราะอยู่บ้านก็ไม่มีอะไรผิดสังเกตเคยถามเขาเหมือนกันว่าลูกสูบบุหรี่บ้างหรือเปล่า เขาบอกว่าไม่เคยสูบ ตรวจดูในห้องนอนของเขาก็ไม่มี ไม่พบอะไร เขาบอกก็เชื่อใจเขา จนครูมาบอก และเขารับว่าเขาสูบบุหรี่แหละ ตอนนั้นก็ต้องดูแลเขามากขึ้นกว่าเดิม คงต้องมีมาตรการที่เข้มงวดขึ้น คงต้องคอยเตือนคอยสอนกันมากขึ้น ถ้าเขาไม่รักดีก็คงต้องตัดหางปล่อยวัดไป มันอยู่ที่ตัวเขาแล้ว เพราะฉันเองก็อายุมากจะคอยตามดูแลกันตลอดก็คงไม่ไหว เมื่อก่อนฉันก็เคยเตือนเขาว่าอย่าไปยุ่งเกี่ยวกับมันนะมันไม่ดี ถ้าติดขึ้นมาจะเสียอนาคต เพราะเห็นมีเด็กแถวบ้านติดกันหลายคน ฉันเองก็ห่วงเรื่องนี้อยู่มาก ตอนนั้นก็ให้น้ำ ๆ เขาช่วยดูแลเวลาเขาออกไปเที่ยวข้างนอกว่าเขาไปกับใครอยู่กับพวกไหน เมื่อถึงเวลาจะให้น้ำเขาไปตามกลับบ้าน

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า เขาติดยา (ยาบ้า) เมื่อตอนที่เขาอยู่หอพัก ฉันพาเขาไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาล และให้เขากลับมาอยู่ที่บ้านกับฉัน เราสามคนพ่อแม่ลูกตกลงกันเพราะตอนนี้ปัญหามันเกิดขึ้นกับครอบครัวเราจะอยู่เฉย ๆ ไม่ได้แล้ว ต้องมีข้อตกลงร่วมกันว่าเราจะต้องทำอย่างไรบ้าง เพื่อให้ปัญหานี้มันหมดไป เราตกลงทำตามคำแนะนำของหมอ โดยมาปรับใช้กับครอบครัวเรา ต้องมีการปรับตัวกัน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเล่นดูลูกใหม่ ต้องมีวิธีการปฏิบัติมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดมากขึ้น ซึ่งต่างจากการเลี้ยงดูกันตามปกติลูกจะยอมรับได้ไหม ส่วนตัวเรา (พ่อแม่) ก็ต้องปรับตัวกันใหม่ เช่น ต้องยอมเสียเวลาดูแลเขามากขึ้นทั้งที่บ้านที่โรงเรียน และคงต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อจะได้รู้และเข้าใจเรื่องของยาเสพติดมากขึ้นจะได้แก้ปัญหาให้ลูกได้ถูก

5. ความคาดหวังต่อการเลิกติดยาเสพติด พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการเลิกยาเสพติดของนักเรียนอย่างมากว่า นักเรียนสามารถจะเลิกยาเสพติดได้ ถ้าทุกฝ่ายให้ความร่วมมือ โดยเริ่มจากตัวนักเรียนตั้งใจที่จะเลิก ผู้ปกครองมีความเข้าใจและรู้เท่าทันสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่มีส่วน

ผลักดันให้บุตรหลานเข้าหายาเสพติด รู้วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อทราบว่าลูกหลานติดยา รู้วิธีการดูแลลูกหลานที่ติดยาระหว่างที่ยังไม่ได้บำบัด หรือรู้วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อลูกหลานเข้ารับการบำบัดรักษาดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า ลูกฉันเขายาก เลิกยา เขาดั้งใจอยากเลิกจริง ๆ เขาขอร้องให้ฉันพาไปรักษา ฉันจึงพาเขาไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาล โดยไปพบแพทย์อาทิตย์ละครั้ง รักษาอยู่ประมาณ 6 เดือน จนหมอรับรองว่าลูกเลิกยาได้จึงหยุดรักษา และคาดหวังว่าลูกจะเลิกยาได้ตลอดไป ระหว่างที่พาลูกไปบำบัดรักษา ฉันและลูกได้รับคำแนะนำจากหมอให้รู้วิธีปฏิบัติ วิธีการดูแลระหว่างที่เขาบำบัด ซึ่งมีประโยชน์และมีคุณค่าต่อฉันและลูกเป็นอย่างมาก ทำให้ฉันกับลูกเข้าใจและปฏิบัติตัวได้ถูกต้องจนลูกสามารถเลิกยาได้

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ผมมั่นใจในวิธีการให้ลูกเลิกยา (ยาบ้า) ตามวิธีของผมว่าต้องได้ผล คือ การเลิกแบบหักดิบไม่ต้องไปบำบัดรักษาให้เสียเงิน เพราะเขาเสียเงินกับยาบ้ามามากแล้ว วิธีการ คือ ผมให้เขาหยุดเรียน และอยู่กับบ้านห้ามออกไปไหนนอกบ้าน ไม่ต้องใช้ยาช่วยบรรเทาอาการอยากยา ใช้วิธีตามธรรมชาติ คือ ใช้น้ำช่วย ให้เขาอาบน้ำบ่อย ๆ เวลาเขามีอาการอยากยา หรือสังเกตดูถ้าเขามีอาการหงุดหงิด มันจะมีอาการตอนอาทิตย์แรก ๆ หลังจากนั้นก็จะดีขึ้นเอง ผมให้เขาดูยา (ยาบ้า) อยู่บ้านนานประมาณสามเดือนจนเขาดีขึ้นอย่างมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ และคิดว่าเขาน่าจะเลิกยาได้ แต่ก็ยังไม่แน่ใจเต็มร้อย ต้องดูแลเขาต่อไปอีกสักระยะหนึ่ง

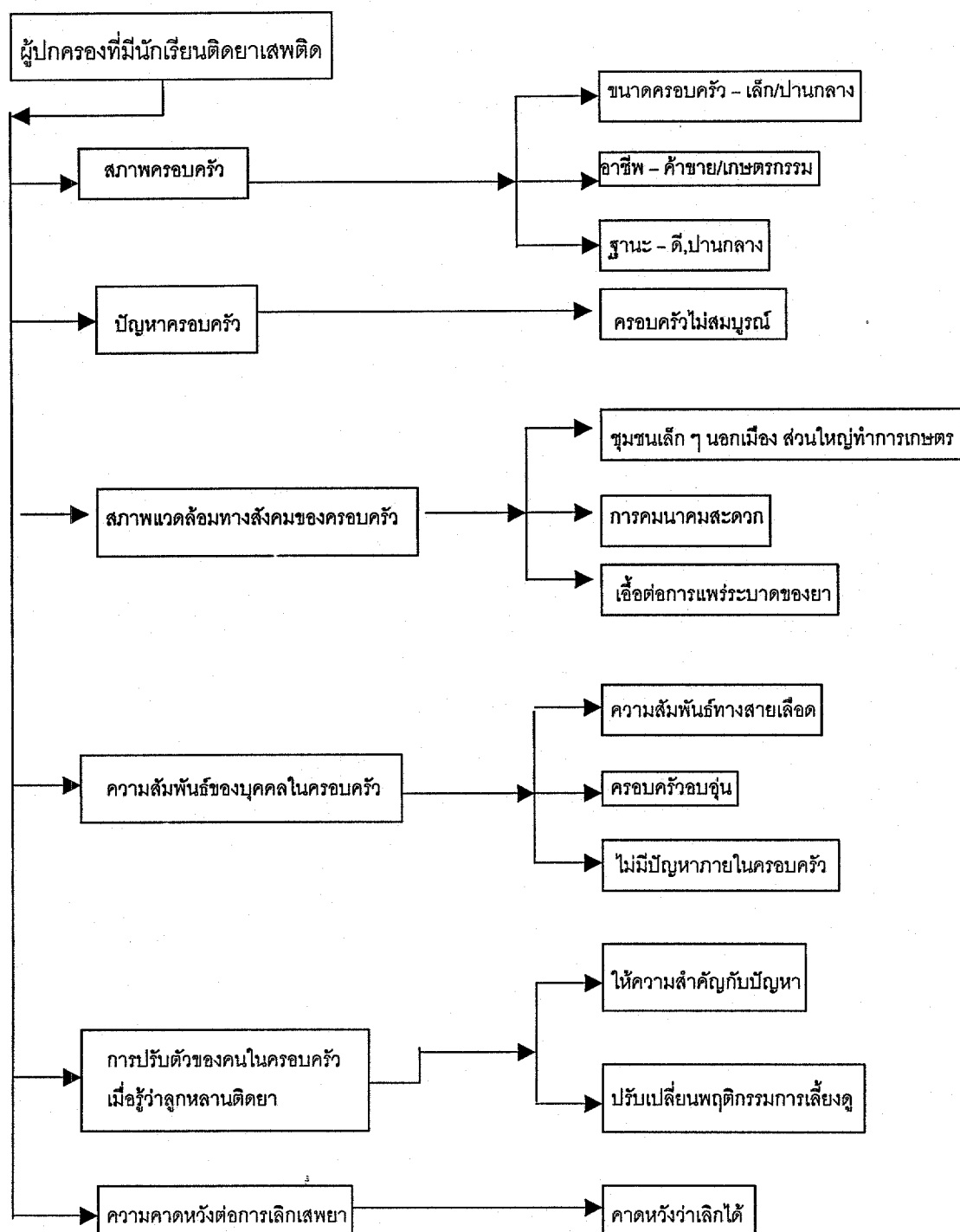
นอกจากนั้น "ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ได้ให้ข้อสังเกตว่าถ้าลูกกลับไปเรียนแล้วเจอกับเพื่อนกลุ่มที่ติดยา ลูกอาจถูกชักชวนให้ไปเสพยาและอาจกลับมาติดยาได้อีก ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ผมจะมั่นใจได้อย่างไรเมื่อลูกกลับไปเรียนที่โรงเรียนเดิมจะไม่ไปสูบบ้าอีก เพราะเพื่อนที่ติดยา (ยาบ้า) เขาอาจจะเรียนอยู่ เดียวเขาก็ชวนกันไปสูบบ้าก็ต้องติดอีกจนได้ ผมจึงให้เขาลาออกและย้ายมาเรียนที่นี่

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า ฉันพาลูกไปบำบัดรักษาจนหมอบอกว่าเขาเลิกยาได้แล้ว ระหว่างรักษาเขาก็ยังเรียนอยู่ คือรักษาไปด้วยเรียนไปด้วย ระหว่างที่เขาไปโรงเรียนเรา (พ่อแม่) จะผลัดกันไปส่งและอยู่กับเขาที่โรงเรียนจนโรงเรียนเลิกทำอย่างนี้เป็นประจำทุกวันจนเขาสอบเสร็จจึงได้ลาออกและย้ายโรงเรียน สาเหตุที่ต้องไปเฝ้าเขาที่โรงเรียนทุกวันเพราะไม่ไว้ใจ กล่าวว่าเพื่อนจะชวนเขาไปเสพยาอีก

สรุป สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด พบว่า สภาพครอบครัวของนักเรียนเป็นครอบครัวขนาดกลาง มีฐานะทางครอบครัวอยู่ในขั้นดี มีที่ดินและบ้านเป็นของตนเอง บางครอบครัวมีที่ดินให้เขาทำนา อาชีพค้าขายและทำเกษตรกรรม บุคคลในครอบครัวรักใคร่กันดี ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง ปัญหาในครอบครัวที่พบ คือ ครอบครัวไม่สมบูรณ์ บางครอบครัวขาดพ่อ

บางครอบครัวขาดแม่สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ครอบครัวตั้งถิ่นฐานอยู่ พบว่า เป็นชุมชนเล็ก ๆ นอกเมืองพื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม มีความเจริญของสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อมทางสังคมเอื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดการปรับตัวของคนในครอบครัวเมื่อรู้ว่าเป็นบุตรหลานติดยาเสพติด พบว่า ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในครอบครัวให้ความสำคัญกับปัญหานี้อย่างมาก เพราะมีผลกระทบกับความรู้สึกทางด้านจิตใจและอารมณ์ของคนในครอบครัว ทำให้ต้องมีการปรับตัวและและเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรหลาน

ภาพที่ 5 สภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนติดยาเสพติด

ส่วนที่ 4 สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สภาพและปัญหาของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติด โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1. สภาพการปฏิบัติงานของครู 2. ปัญหาของครู 3. ความร่วมมือของนักเรียน 4. ความร่วมมือของผู้ปกครอง 5. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้ง 5 ประเด็นหลักนี้ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของข้อมูล เพื่อตอบปัญหาในส่วนที่เกิดขึ้นกับครู โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

จากการศึกษาพบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งโรงเรียน ในรูปคณะกรรมการ มีความรู้ความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในระดับหนึ่ง เนื่องจากได้รับความรู้จากการประชุม อบรม และสัมมนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านนี้เป็นระยะเวลาหลายปี พบว่า การป้องกันแก้ไขนักเรียนติดยาต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย คือ ความร่วมมือของนักเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือของครูในโรงเรียนและความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดเมื่ออยู่บ้าน ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่ออยู่โรงเรียน เมื่อเกิดปัญหา (นักเรียนติดยา) ก็ต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา จะปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำอยู่ข้างเดียวไม่ได้ ถ้าร่วมมือกันทุกฝ่ายแล้วมันก็จะมียาลง "เหมือนกับพลังแผ่นดิน" และพลังอันนี้ผมคิดว่าจะทำให้ปัญหายาเสพติดที่เกิดกับลูกหลานเราลดลงหรือหมดไปในที่สุด

"ครูวัฒน์" กล่าวว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสาธารณสุขที่เขาดูแลในเขตนี้หมอเขาดีมาก ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนทุกครั้งที่เราร้องขอไป เช่น การสุ่มตรวจปัสสาวะเราก็ไม่ต้องทำเองหมอมาทำให้เสร็จเพียงแต่เราเตรียมเด็กไว้เท่านั้น ถ้าเราให้ความร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่แบบนี้ การแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนจะสำเร็จลุล่วงลงได้ จะทำให้การติดยาเสพติดของนักเรียนลดลง

1. สภาพการปฏิบัติงานของครู การปฏิบัติงานป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่พิเศษ นอกเหนือจากงานประจำ คือ การสอนหนังสือ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ สถานะภาพของครูก็เปลี่ยนไปด้วย คือ ต้องทำหน้าที่คล้ายกับบุคลากรของหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 สภาพหรือสถานะของครูที่เปลี่ยนไป เช่น เปรียบเสมือนเป็นตำรวจ คือ ทำหน้าที่ในการป้องกัน ตรวจตรา ตรวจค้น สอดส่องเฝ้าระวัง ไม่ให้นักเรียนเสพยา หรือ ไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน เปรียบเป็นแพทย์ คือ ทำการรักษาผู้ป่วย (นักเรียนที่ติดยา) ให้หาย คือ หาแนวทางแก้ไขให้กับนักเรียนในทุกวิถีทางเพื่อให้นักเรียนเลิกเสพยาเสพติด ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ครูสมัยนี้ต่างกับเมื่อก่อน เมื่อก่อนก็สอนหนังสือกันเป็นส่วนใหญ่

เดี๋ยวนี้เปลี่ยนไป ตั้งแต่ยาเสพติดระบาดเข้ามาในโรงเรียน ครูต้องกลายเป็นหมอและเป็นตำรวจไป โดยปริยาย ทุกวันนี้พวกเราทำงานสังกัดที่เดียวสามกระทรวง คือ ศึกษา สาธารณสุข มหาดไทย ภาระงานก็เพิ่มมากขึ้น และคิดว่าคงต้องทำกันต่อไปอีกนานเพราะปัญหานี้ยังไม่หมดไปง่าย ๆ

2. ปัญหาของครู ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ และมีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ คือ ปัญหาผู้ร่วมงาน ปัญหาผู้เสียผลประโยชน์ ปัญหาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาผู้ร่วมงาน พบว่าขาดความร่วมมือจากครูและบุคลากรในโรงเรียน ครูบางส่วนจะปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายงานเท่านั้น งานอื่นที่ไม่มีในคำสั่งโรงเรียนก็จะไม่ปฏิบัติ เพราะถือว่าไม่มีคำสั่งและไม่ใชหน้าที่ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า เวลาประชุมครู ผมขอให้ครูโดยเฉพาะครูประจำชั้น ให้อย่างช่วยกันดูแลนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด ให้อย่างช่วยกันดูแลอย่างใกล้ชิด และอยากให้ติดต่อประสานกับฝ่ายปกครอง ซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินงานอยู่จะได้ช่วยกันแก้ปัญหาให้กับนักเรียน มีบางคนถามผมว่า พี่ทำไมไม่เห็นมีคำสั่งแต่งตั้งให้ครูประจำชั้นเป็นคณะกรรมการบ้าง จะได้ทำงานอย่างสบายใจ และจะได้ทำอย่างเต็มที่ ทำงานสมัยนี้ต้องมีคำสั่งเป็นหลักฐานยืนยัน

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า เคยได้ยินครูเราหลายคนมาบ่นให้ฟังว่า ไม่อยากไปยุ่งกับไอพวกนี้ (นักเรียนที่ติดยา) เคยเห็นมันสูบบุหรี่แฉ่งฝ่ายปกครอง มันถูกลงโทษก็โกรธเรา ทำคนไม่ได้มันก็ทำรถที่รถผมมีรอยดั่งหลายที่ เมื่อก่อนไม่คุ้มเลย

“ครูทัศน์” กล่าวว่า ครูโรงเรียนเราส่วนมากเป็นผู้หญิง มีหลายคนที่เราบอกว่าไม่อยากยุ่งกับเด็กพวกนี้พบมันแอบสูบบุหรี่ มันเห็นเรามันยังเฉย ๆ มองเราอย่างไม่มีอะไรไม่สะทกสะท้านเดินหนีไปเฉย ๆ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น มันไม่กลัวไม่เคารพเราเลย ไม่ยุ่งกับพวกมันดีกว่า ไม่ต้องเครียด ไม่เปลืองตัวด้วย เห็นมันอีกก็แกล้งทำไม่เห็นเสีย รีบ ๆ เดินไปสอนหนังสือสบายใจกว่าไปยุ่งกับพวกมัน

2.2 ปัญหากับผู้เสียผลประโยชน์ ในวงจรของยาเสพติด จะประกอบด้วยผู้เสพกับผู้ขาย ผู้เสพคือนักเรียน ผู้ขาย คือ บุคคลภายนอก เมื่อโรงเรียนมีการดำเนินงานป้องกันไม่ให้เกิดการเสพ และขายยาบ้าในโรงเรียน ย่อมส่งผลกระทบต่อและเป็นผู้ประสบผลต่อผู้ขายยาบ้าให้กับนักเรียน ผู้ขายย่อมเกิดความไม่พอใจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ครูที่ทำงานด้านนี้รู้เลยว่ามันเสี่ยงพอสมควร เพราะต้องเกี่ยวข้องกับคนภายนอก คือคนขายและคนขายมันไม่พอใจพวกเรา เพราะพวกเราไปขัดผลประโยชน์หรือไปขวางทางของมัน ผมเคยถูกชกจะทำร้ายตอนที่จับยาบ้าได้ในโรงเรียน มันบอกนักเรียนที่รับยาบ้า

มาขายว่าขอของ (ยาบ้า) คีน ถ้าไม่ได้คีนเจอดีแน่ ผมยังบอกให้ผู้อำนวยความสะดวกทราบ และคีนของ (ยาบ้า) ให้มันไป

2.3 ปัญหาด้านขวัญกำลังใจ ครูที่ปฏิบัติงานด้านนี้ประสบปัญหาด้านขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่บ้าง เช่น ถูกตำหนิจากผู้บังคับบัญชาหรือจากร่วมงานอื่น ๆ ในโรงเรียน ผลจากการปฏิบัติหน้าที่ไม่ค่อยมีความสำคัญในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี การสนับสนุนทางด้านปัจจัยในการปฏิบัติงานมีน้อย แต่ครูก็ไม่ถึงกับเสียกำลังใจจนเลิกปฏิบัติหน้าที่ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า บางครั้งทำงานด้านนี้มันก็ท้อๆเหมือนกัน โดนทั้งเพื่อนทั้งนายตำหนิ นายว่าเรารายงานข้อมูลให้หน่วยเหนือซัก บางทีก็ว่าเรารายงานข้อมูลไม่ตรง (หาว่าเรารายงานมั่ว) จัดกิจกรรมน้อย งานด้านนี้ทำไม่ต่อเนื่องทำ ๆ หยุด ๆ พวกครูก็ต่อว่า ว่าส่งนักเรียนที่สูบบุหรี่มาให้ ก็ไม่เห็นทำอะไร ยังเจอมันสูบกันอยู่เรื่อย ๆ ที่หลังไม่ส่งมาแล้วดีเองดีกว่า โดนบอย ๆ เข้าก็เสียกำลังใจเหมือนกัน

ในส่วนวิธีการดำเนินการของโรงเรียนในการช่วยเหลือนักเรียนติดยานั้น ครูที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานได้แสวงหาความร่วมมือจากนักเรียน ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะต่าง เช่น เป็นผู้เสพ ผู้ขาย หรือติดยา ซึ่งทางโรงเรียนจะได้หาทางป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และวางแผนงานในการแก้ปัญหา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3. ความร่วมมือของนักเรียน นักเรียนมีส่วนสำคัญอย่างมากในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพราะนักเรียนจะเป็นผู้รู้ข้อมูลการเสพยาของเพื่อนนักเรียนด้วยกันมากกว่าครู การที่นักเรียนให้ความร่วมมือให้ข้อมูลที่เป็นจริง จะทำให้ครูสามารถวางแผนงานป้องกันปัญหายาเสพติดได้อย่างถูกต้อง การดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ การให้ความร่วมมือของนักเรียน พบว่ามี 2 ลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การให้ความร่วมมือจากนักเรียนทั่วไป นักเรียนกลุ่มนี้จะไม่เสพยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นนักเรียนที่เรียนร่วมกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง นักเรียนกลุ่มนี้จะมีทั้งผู้ให้ความร่วมมือและผู้ไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ให้ความร่วมมือจะช่วยเหลือครูหาข้อมูลนักเรียนบางคนและรายงานให้ครูทราบ เช่นเป็นสายให้กับครู หรือเป็นผู้นำจัดกิจกรรมรณรงค์การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูทัศนีย์” กล่าวว่า มีนักเรียนหลายคนให้ความร่วมมือเป็นสายคอยรายงาน หรือบางคนแอบมาบอกให้รู้ ตอนที่ผมจับยาบ้าได้เพราะพวกนี้มาบอก ถ้าไม่มีนักเรียนพวกนี้เราจะไม่รู้เลย หรือทำงานด้านนี้ลำบาก พวกนักเรียนที่เป็นสายให้ครูก็ต้องระวังตัว และทำให้เป็นความลับที่สุด

เพราะไม่มีใครรับประกันความปลอดภัยให้เขา

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ผมสังเกตดูนักเรียนที่ช่วยงานรณรงค์การป้องกันยาเสพติด นักเรียนที่ให้ความร่วมมือส่วนมากเป็นเด็กเรียน หรือพวกที่เรียนดี จะเป็นผู้นำหรือหัวเรียวหัวแรง สำคัญ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประกวดคำขวัญ การจัดนิทรรศการ หรือการจัดกิจกรรมลานกีฬา การเต้นแอโรบิค เขาก็คิดทำกันขึ้นมา พวกเรา (ครู) ก็เป็นฝ่ายสนับสนุนเขา

ในส่วนนักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือจะมีลักษณะตรงข้าม คือจะปฏิเสธการให้ข้อมูลกับครู อาจด้วยสาเหตุ คือ ไม่อยากให้เพื่อนเดี๋ยวดร้อน หรือกลัวถูกทำร้ายเมื่อเพื่อนรู้ความจริงว่าเป็นคนบอกครู ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูทัศน์" กล่าวว่า มีนักเรียนบางส่วนจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ถามก็จะตอบว่าไม่รู้ไม่เห็น ไม่ทราบ หรือบางคนบอกว่าอย่าให้ผมยุ่งด้วยเลย เดียวมันรู้มันจะมาเล่น (ทำร้าย) ผม ก็มีบางคนเหมือนกันที่แอบมาบอกให้รู้แต่เป็นส่วนน้อย

"เชียว" กล่าวว่า ผมเคยถูกรุ่นพี่ดักทำร้าย เพราะเขาคิดว่าผมเป็นสายให้กับครูฝ่ายปกครอง คอยบอกให้ครูรู้และพวกเขาถูกลงโทษ นักเรียนส่วนมากจะกลัวจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับครู ทั้ง ๆ ที่อยากบอกครูให้รู้

"ผู้ปกครองเชียว" กล่าวว่า ลูกฉันเคยถูกรุ่นพี่ทำร้าย ลูกบอกว่าเขาคิดว่าผมเป็นสายให้กับครูทำให้พวกเขาถูกลงโทษ จึงมาดักทำร้าย จนลูกฉันไม่กล้าไปโรงเรียน

3.2 ความร่วมมือจากนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า จะมี 2 ลักษณะ คือ เต็มใจให้ความร่วมมือและไม่เต็มใจให้ความร่วมมือ นักเรียนที่เต็มใจให้ความร่วมมือจะไม่มีปฏิกิริยาที่แสดงออกในลักษณะที่ไม่พอใจเมื่อครูให้มาพบเพื่อพูดคุยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดหรือสิ่งเสพติด หรือให้มาพบเพื่อตรวจสอบสถานะหาสารเสพติด ส่วนนักเรียนที่ไม่เต็มใจให้ความร่วมมือจะมีลักษณะตรงกันข้าม ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวัฒน์" กล่าวว่า เวลาตรวจสอบสถานะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะเจอปัญหา 2 แบบ คือพวกที่เต็มใจให้ตรวจกับพวกที่ไม่เต็มใจให้ตรวจ พวกที่เต็มใจจะไม่มีปัญหายอมให้ความร่วมมืออย่างดี ให้ทำอะไรทำ ที่น่าปวดหัวและมีปัญหา คือ พวกที่ไม่เต็มใจให้ความร่วมมือ พวกนี้จะมีปฏิกิริยามาก จะไม่ค่อยพอใจไม่อยากทำ จะอึดออด พูดต่อรองขอไม่ตรวจบอกฟังกินยาแก้ปวดมา เพราะไม่สบาย หรือบางคนจะแกล้งบอกบัสสาวะไม่ออกพวกนี้จะมีลูกเล่นเยอะ

"ครูวิทย์" กล่าวว่า นักเรียนกลุ่มนี้เวลาเรียกมาพบที่ห้องปกครอง เพื่อพูดคุยหาข้อมูลเรื่องยาเสพติดก็จะเจอปัญหา คือบางคนจะรีบมาหา บางคนมานั่งรอเลย ถามอะไรบอกหมดไม่ปิดบังคุยกันสนุกได้ข้อมูลเยอะ ส่วนบางคนก็ไม่สนใจที่จะมาหา เรียกแล้วเรียกอีกก็ไม่มาหลบ ๆ เลี่ยง ต้องตามกันจนเหนื่อยกว่าจะเจอตัว เจอแล้วถามอะไรก็ไม่อยากบอก ไม่อยากคุยด้วย เราจะไปบังคับก็

ไม่ได้ถ้าเขาไม่ยอมให้ความร่วมมือ

4. ความร่วมมือของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มนี้ จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ทุกคนเต็มใจและยินดีที่จะมาพบกับครูที่โรงเรียนได้ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังอนุญาตให้ทางโรงเรียนดำเนินการกับนักเรียนได้เลยตามแนวทางที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูทัศน์" กล่าวว่า ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือดีมาก ทางโรงเรียนแจ้งว่าลูกเสียยาบ้า เชิญให้มาพบที่รับมา ยอมลงงาน ยอมเสียเวลามาเพื่อลูก เห็นสีหน้าแววตาผู้ปกครองแล้ว สงสาร บางคนเหมือนจะร้องไห้ บางคนก็โกรธ บางคนก็ตกใจ ผู้ปกครองทุกคนมีความทุกข์ มีความกลัวเหมือนกัน คือ กลัวทางโรงเรียนจะไล่ออก กลัวลูกเสียอนาคต ก็ได้พูดคุยกันกับผู้ปกครอง ทำให้ได้รู้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น ผู้ปกครองจะขอร้องทางโรงเรียนให้ช่วย ทางพวกเขายินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ทางโรงเรียนว่าอย่างไรก็จะเอาตามนั้น

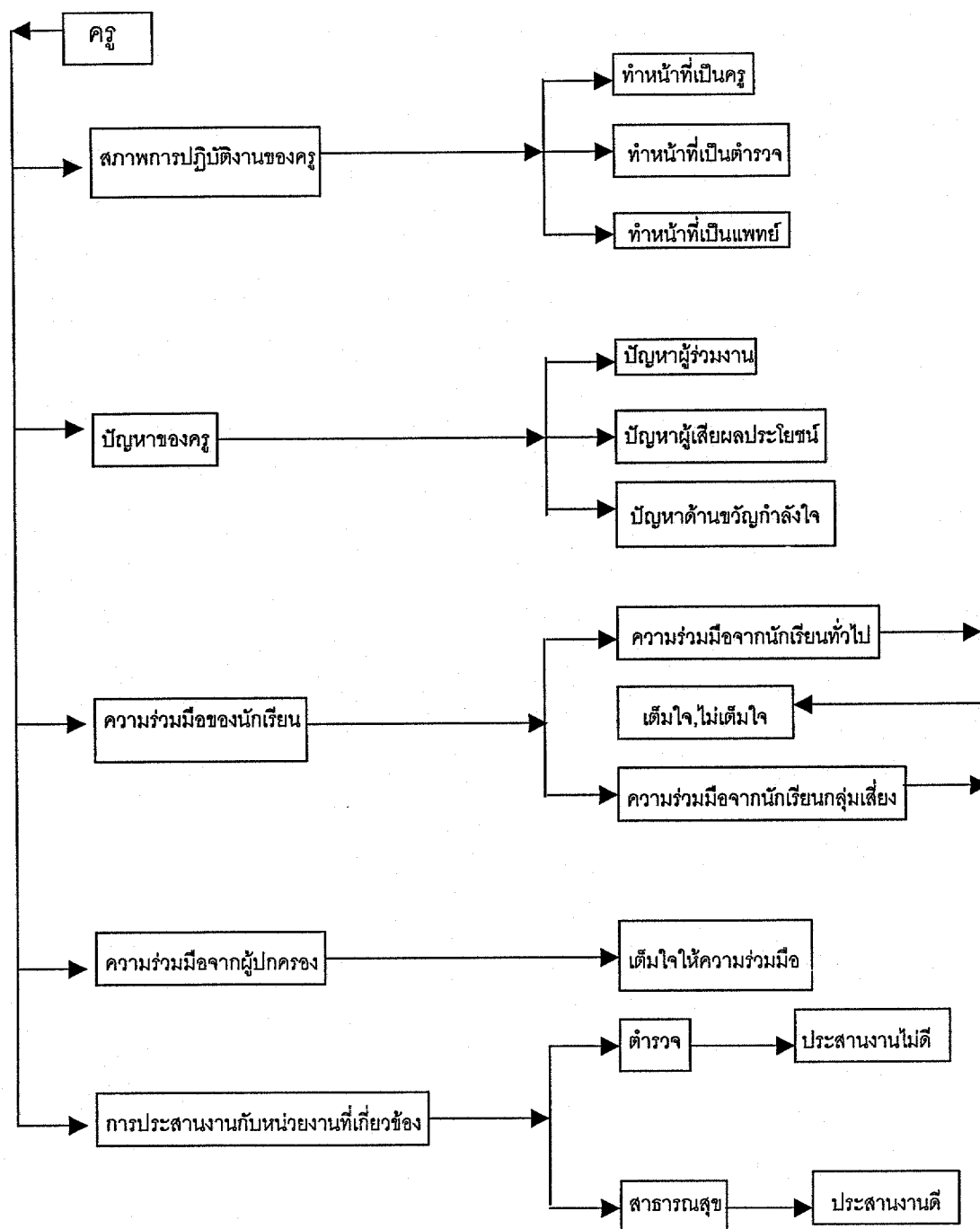
5. การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่มีแนวทางในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจน มีลักษณะต่างคนต่างทำ บางหน่วยงานขอความช่วยเหลือยาก ขาดคนรับผิดชอบ และมีข้ออ้างต่าง ๆ บางหน่วยงานให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า หน่วยงานของมหาดไทย ทั้งส่วนจังหวัดและอำเภอจะเอาแต่ข้อมูล ต้องรายงานกันทุกเดือนทั้ง ๆ ที่เราก็กายงานให้สามัญศึกษาจังหวัดทราบทุกเดือนอยู่แล้ว น่าจะมีการประสานข้อมูลกันในระดับนั้นเพราะเป็นข้อมูลเดียวกัน นี่แสดงว่าแต่ละหน่วยงานต่างคนต่างทำ รายงานไปเข้าก็มีหนังสือมาทวงทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของเรา

"ครูวัฒน์" กล่าวว่า ยิ่งตำรวจยิ่งไม่ต้องพูดถึงขอความร่วมมือยากมาก โยนกันไปโยนกันมา หากคนที่รับผิดชอบ เพื่อประสานความร่วมมือ ให้มาช่วยตรวจตราดูแลในโรงเรียนบ้าง เพื่อป้องกัน ปราบ ก็อ้างว่ากำลังตำรวจไม่พอ โรงเรียนอยู่ไกลไม่สามารถดูแลให้ได้ ผมทำงานที่นี่มาหลายปีไม่เคยเห็นมีตำรวจเข้ามาตรวจตราในโรงเรียนเลย ตำรวจมวลชนสัมพันธ์ของจังหวัดไม่รู้ว่ายังมีอยู่หรือเปล่า เดียวนี้ไม่เคยมาที่โรงเรียนเลยหายไปหลายปีแล้ว เมื่อก่อนจะมาอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับนักเรียนบ่อย เด็กจะชอบเพราะสนุกและได้รับความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ถ้าเลิกไปก็น่าเสียดายเพราะเป็นตัวเชื่อมประสานที่ดีระหว่างตำรวจกับโรงเรียน

"ครูทัศน์" กล่าวว่า สาธารณสุขเป็นหน่วยงานที่ประสานกับโรงเรียนมากกว่าหน่วยงานอื่น มีการประสานงานที่ดีชัดเจนค่อนข้างขอความร่วมมือได้ง่าย และให้ความร่วมมือด้วยดี ในระดับปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่มาจัดอบรมให้ความรู้กับครูและนักเรียนทุกเทอม นอกจากนั้นยังสนับสนุนชุดตรวจปัสสาวะ และมีเจ้าหน้าที่มาตรวจให้ การประสานข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปด้วยดีข้อมูลชัดเจนถูกต้อง

สรุป สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งโรงเรียนในรูปคณะกรรมการ มีความรู้และมีประสบการณ์ ในการปฏิบัติหน้าที่ และพบว่า การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา ต้องได้รับความร่วมมือกับทุกฝ่าย สภาพการปฏิบัติงานของครูเปลี่ยนไป เมื่อมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้มีปัญหาที่พบ คือ ปัญหาผู้ร่วมงาน ปัญหากับผู้เสียผลประโยชน์ ปัญหาด้านขวัญกำลังใจ การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ไม่มีแนวทางในการประสานงานและดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจน

ภาพที่ 6 สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา

ส่วนที่ 5 ผลของการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ผลของการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกัน พบว่า นักเรียนเข้าสู่วงจรของยาเสพติดจากการถูกชักชวนให้ลองเสพยา (ยาบ้า) จากเพื่อน ซึ่งเป็นรุ่นพี่หรือเพื่อนรุ่นเดียวกัน และนักเรียนมีประสบการณ์จากการสูบบุหรี่มาก่อน ทำให้นักเรียนกล้าที่จะลองเสพยาและทำให้ติดยาเสพติดได้ง่าย เมื่อนักเรียนติดยาแล้วทำให้นักเรียนประสบปัญหาต่าง เช่น จะขาดเงินหรือเงินไม่พอใช้ ผลการเรียนรู้ต่ำหรือสอบตก สุขภาพไม่ดี มีปัญหาในครอบครัว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลต่อจิตใจนักเรียนทำให้นักเรียนมีความคิดที่อยากจะเลิกเสพยา ในส่วนของสภาพครอบครัวที่นักเรียนอาศัยอยู่ร่วมกับผู้ปกครอง มีสภาพครอบครัวขนาดกลางและเล็ก อาชีพของครอบครัว คือ ค้าขายและทำการเกษตร มีฐานะดีและปานกลาง ปัญหาของครอบครัว เป็นครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ คือ บางครอบครัวขาดพ่อ บางครอบครัวขาดแม่ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือด ครอบครัวมีความอบอุ่น ไม่มีปัญหาในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว เชื้อต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด ชุมชนที่ครอบครัวตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนเล็ก ๆ นอกเมือง บ้านเรือนห่างกัน พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตร เช่น ทำนา เลี้ยงกุ้ง การคมนาคมสะดวกทำให้สามารถเดินทางติดต่อและไปมาหาสู่กันได้สะดวก การแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าสู่ชุมชนได้ง่าย เพราะขาดการตรวจตราจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และชุมชนไม่เข้มแข็งไม่มีการป้องกันที่ดี การปรับตัวของบุคคลในครอบครัวเมื่อรู้ถูกลูกหลานติดยาในครอบครัวจะให้ความสำคัญกับปัญหานี้อย่างมากและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเลี้ยงดูบุตรหลานเสียใหม่ นอกจากนั้นผู้ปกครองมีความคาดหวังว่าบุตรหลานจะเลิกยาเสพติดได้ สภาพและปัญหาของครูที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนติดยา ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งโรงเรียนในรูปคณะกรรมการ มีความรู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เมื่อยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียนสภาพการปฏิบัติงานของครูเปลี่ยนไป คือทำหน้าที่คล้ายกับแพทย์และตำรวจ ครูที่ปฏิบัติงานด้านนี้มีปัญหาที่พบ คือ ปัญหากับผู้ร่วมงาน ปัญหากับผู้เสียผลประโยชน์ ปัญหาด้านขวัญกำลังใจ ด้านความร่วมมือของนักเรียนทั้งนักเรียนกลุ่มปกติและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมี 2 ลักษณะ คือ เต็มใจและไม่เต็มใจให้ความร่วมมือผู้ปกครองไม่มีปัญหาเต็มใจให้ความร่วมมืออย่างดี การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และขาดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการร่วมกัน หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือดี คือ หน่วยงานของสาธารณสุข

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ร่วมกัน พบว่า ประเด็นสำคัญที่สามารถแก้ไขปัญหาร่วมกันได้ คือ การติดยาเสพติดเป็นการติดทางจิต สาเหตุเกิดจาก การอยากรู้อยากลอง อยากได้รับการยอมรับในกลุ่ม การมีจิตใจอ่อนแอไม่เข้มแข็ง ขาดความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อยาเสพติด ขาดการชี้แนะที่ถูกต้องจากผู้ปกครองและครู ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดเป็นมาตรการในการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหการติดยา ซึ่งมาตรการที่กำหนดนี้เป็นมาตรการเฉพาะสำหรับกรณีศึกษานี้เท่านั้น คือ มาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ มาตรการ

ป้องปราม มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการป้องกันและแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ พบว่า มีแนวทางของมาตรการ คือ การสร้างความตระหนัก การควบคุมตนเอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างความตระหนัก คือ การทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกและตระหนักว่า นักเรียนมีความสำคัญ และเป็นที่ยรักของคนในครอบครัว ถ้านักเรียนติดยาเสพติด จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข พ่อแม่พี่น้องต้องเสียใจ ทุกข์ใจ ครอบครัวเสื่อมเสียชื่อเสียง นอกจากนั้นควรตระหนักว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์ มีแต่โทษและพิษภัยให้กับตัวเอง ครอบครัวและสังคมส่วนรวม โดยนักเรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และเจตคติที่มีต่อยาเสพติดเสียใหม่ เน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า และยอมรับนับถือตนเอง ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ผมว่าผู้ปกครองน่าจะสร้างความตระหนักให้กับลูก โดยการพูดคุยกับลูกบอกให้เขารู้ว่าเขาเป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่ พ่อแม่รักเขา และเขามีความสำคัญต่อทุกคนในครอบครัวถ้าครอบครัวเสียเขาไป (หมายถึงว่าเขาไปติดยา) ทุกคนในครอบครัวจะต้องเสียใจอย่างมาก โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครอง ถ้านักเรียนรักพ่อแม่ และไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจ นักเรียนควรตระหนักให้มากในเรื่องนี้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ผู้ปกครองกับผู้ต้องช่วยกันสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยให้เขาตระหนักว่ายาเสพติดนั้นติดง่ายแต่เลิกยาก อย่าไปลองเสพยาไปลองดีกับมัน มันเป็นภัยเงียบกับชีวิต มันไม่มีประโยชน์ มีแต่โทษและพิษภัยที่ร้ายแรงกับตัวเอง กับครอบครัวรวมทั้งชื่อเสียงของครอบครัว และสังคมส่วนรวม

“ครูทัศน” กล่าวว่า อยากให้ผู้ปกครองปลูกฝังหรือเลี้ยงดูที่มีผลต่อความภาคภูมิใจให้กับลูก โดยการไถ่ถามหรือชื่นชมกันเมื่อลูกมีพฤติกรรมที่ดี ผู้ปกครองควรให้ลูกมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้าน ฝึกการตัดสินใจ หรือเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ให้กำลังใจเสริมความอบอุ่น และสร้างความมั่นใจว่าถึงแม้เขาจะล้มเหลวอย่างไร พ่อแม่ก็ยังรักและยินดีร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเขาด้วยเสมอ

1.2 การควบคุมตนเอง พบว่า ต้องมีการวางแผน และมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต โดยตั้งใจว่าจะเลิกเสพยาโดยเด็ดขาด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ โดยเลิกพฤติกรรมเดิมเมื่อตอนติดยา เช่น เลิกคบกับเพื่อนที่ติดยา ปฏิเสธการชักชวนให้เสพยา หยุดเที่ยวเตร่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้ชีวิตดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“เชียว” กล่าวว่า จะติดหรือจะเลิกยา (ยาบ้า) มันอยู่ที่ตัวเรา ไม่มีใครมาทำให้เราติดหรือเลิกยาได้ถ้าเราไม่ทำ คนติดยาอยากเลิกทุกคนแหละครับ อยู่ที่ว่าจะใจแข็งกว่ากัน ผมติดยาเพราะจิตใจอ่อนแอ เพื่อนชวนเสพยาก็ไม่กล้าปฏิเสธในที่สุดก็ติดยา พอติดยาแล้วก็เกียจไม่อยากเรียน

ผมตั้งใจแล้วว่า จะเลิกยา ดังนั้น ผมต้องควบคุมตัวเองให้ได้ต้องเข้มแข็ง และกล้าที่จะปฏิเสธเมื่อเขาชวนต่อไปนี้ต้องเลือกคบเพื่อนที่ดี ๆ ที่ไม่เสพยาและตั้งใจเรียน ดังสุภาษิตที่ว่า คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล ถ้าผมยังไม่เลิกยาอนาคตผมต้องสิ้นแน่นอน

2. มาตรการป้องปราม พบว่า มีแนวทางของมาตรการดังนี้ คือ การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ซึ่งครูและผู้ปกครองมีความเห็นเหมือนกันว่า ควรมีการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อหาสารเสพติด จะทำให้ทราบว่า มีนักเรียนเสพยาหรือไม่ และสามารถแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกจากนักเรียนปกติแต่ผลการตรวจต้องเที่ยงตรงเชื่อถือได้ การตรวจควรทำอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรให้นักเรียนทราบล่วงหน้า ซึ่งเป็นวิธีปรามนักเรียนไปในตัวด้วย ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ผมเห็นด้วยกับการตรวจปัสสาวะของครู เพราะนักเรียนที่ติดยาหรือลองเสพยา ไม่อยากให้ครูตรวจหรอกครับ กลัวครูรู้แล้วเรื่องจะถึงผู้ปกครอง หรือกลัวถูกไล่ออกจากโรงเรียนจะเดือดร้อนกันไปใหญ่ วิธีนี้ผมว่ามันช่วยปรามได้ดีทีเดียว แต่มีข้อสังเกต คือว่าผลที่ได้ต้องถูกต้อง มีคือมีไม่มีคือไม่มี ถ้าผลมันผิดจะเสียหายกับเด็กครูต้องระวังด้วย

"ครูวิทย์" กล่าวว่า มาตรการนี้ต้องมีไว้เพื่อป้องปรามนักเรียน ไม่ตรวจไม่ได้ถ้าไม่ตรวจเราไม่มีทางรู้ได้เลยว่าใครเสพยาบ้างอยู่ ๆ จะไปบอกว่าคนโน้นคนนี้เสพยาโดยไม่มีมีหลักฐานยืนยันเราทำไม่ได้ นอกจากนั้นยังทำให้เราสามารถแบ่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ง่ายขึ้น ที่โรงเรียนเวลาตรวจหมอนอนามัยจะมาช่วยตรวจและวินิจฉัยผล ทำให้เชื่อถือได้ เพราะเรื่องนี้ทางโรงเรียนระวังมากไม่อยากให้เกิดความผิดพลาด ไม่อยากให้เกิดความเสียหายกับทุกฝ่าย

3. มาตรการเฝ้าระวัง มีแนวทางของมาตรการ คือ การเฝ้าติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการกระทำร่วมกันทั้งครูและผู้ปกครอง ในการเฝ้าระวังนักเรียนไม่ให้ติดยาหรือกลับไปติดยา มาตรการนี้กระทำโดยการสังเกต การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดในทุกด้าน ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ครูมีการบันทึกข้อมูลพฤติกรรม และมีการติดต่อประสานความร่วมมือโดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูกับผู้ปกครอง ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ผมได้มอบหมายให้ครูเราในคณะกรรมการ คอยเฝ้าระวังนักเรียนกลุ่มนี้ อย่างใกล้ชิด โดยให้คอยสังเกตพฤติกรรมในขณะที่อยู่โรงเรียนว่ามีพฤติกรรมที่สื่อว่าจะไปเสพยาอีกหรือไม่ เช่น การไม่เข้าเรียน หรือเข้าเรียนช้า ยังคบกับเพื่อนกลุ่มเดิมอยู่หรือไม่ ยังสูบบุหรี่อยู่หรือไม่ พฤติกรรมเหล่านี้สอบถามจากครูที่สอนหรือเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกันจะรู้ได้ ผมให้ครูเขาจดบันทึกไว้ด้วยเพื่อเป็นข้อมูลเป็นหลักฐาน เวลาเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาพบ จะได้มีข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบ และยืนยันเป็นหลักฐานได้ จะทำให้ทางเราและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ทำให้เราทราบว่านักเรียนนั้นยังยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกหรือไม่

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า ฉันเคยทำระหว่างที่เขาบำบัดรักษา เวลาที่เขาไปโรงเรียนฉัน

ไปส่งและอยู่เฝ้าเขาที่โรงเรียนทั้งวันจนกลับบ้าน ทำอยู่จนเขาสอบเสร็จได้ผลมากเขาเรียนดีขึ้นเพราะไม่เสพยาอีก แต่มาตรการนี้ต้องยอมเสียเวลาทำมาหากิน ฉันยอมเสียเวลาดีกว่าเสียลูกไป

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า มาตรการนี้ผมใช้ได้ผลมาแล้วตอนที่ให้เขาอดยาอยู่ที่บ้านให้ทุกคนในบ้านเฝ้าเขาตลอดเวลาจนเขาเลิกยาได้

4. มาตรการป้องกันและแก้ไข พบว่า แนวทางของมาตรการ มีดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียนผู้ปกครองและครู การสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง การนำนักเรียนไปบำบัดรักษา

4.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองและครู ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียน ผู้ปกครองและครู ทุกฝ่ายต้องมองปัญหาแบบองค์รวม คือ ปัญหานักเรียนติดยาและจะลดปัญหานี้ได้ถ้าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ปัญหา ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เมื่ออยู่บ้าน ครูต้องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เมื่ออยู่โรงเรียน ถ้านักเรียนติดยาหรือเสพยาเราทั้งสองฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา จะปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแก้ปัญหาอยู่ข้างเดียวไม่ได้ ถ้าร่วมมือกันแล้วผมคิดว่าปัญหานี้จะลดลงและหมดไปในที่สุด

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ตัวนักเรียนมีส่วนสำคัญอย่างมาก เพราะตัวเขาจะรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามันเกิดจากสาเหตุใด ถ้าเราเปิดโอกาสให้เขา (นักเรียน) ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในปัญหานี้แล้ว การแก้ปัญหาจะง่ายมากเพราะมันจะสร้างความผูกพันที่จะมุ่งมั่นร่วมมือป้องกัน และแก้ปัญหาอย่างจริงจังและทั่วถึงทั้งโรงเรียน

4.2 การสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนและผู้ปกครองยังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องยาเสพติด ดังนั้น นักเรียนและผู้ปกครองต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดในทุกมิติ เช่น ประวัติความเป็นมา ชนิดของยาเสพติด โทษและพิษภัย วิธีการเสพ การดูแลบุตรหลานในวัยรุ่น วิธีการดูแลเมื่อบุตรหลานติดยา หรือวิธีการดูแลบุตรหลานระหว่างการบำบัดรักษา เป็นต้น การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดนี้หาได้จากสื่อต่าง ๆ เมื่อทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ก็จะมีแนวทางที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ผมอยากให้ผู้ปกครองพยายามทำความเข้าใจและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้มาก การแสวงหาความรู้จะเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ความรู้ในเรื่องยาเสพติดหาได้จากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ หรือเอกสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากวิทยุโทรทัศน์ การที่ผู้ปกครอง มีความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด เมื่อประสบปัญหานักเรียนในปกครองติดยาเสพติดก็จะสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจมาแก้ปัญหาให้กับลูกได้อย่างถูกวิธี มีแนวทางมี

หลักการทางวิชาการ จะทำให้การแก้ปัญหาคล่องไปได้ด้วยดี

"ครูทัศน" กล่าวว่า ผมเคยถามพ่อแม่ผู้ปกครองว่ากลัวอะไรมากที่สุดในปัจจุบันนี้ ร้อยทั้งร้อยจะตอบว่ากลัวลูกติดยา ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องยาเสพติด เช่น ยาเสพติด อะไรที่มีการแพร่ระบาดและเป็นปัญหาในปัจจุบัน มีวิธีสังเกตอย่างไรว่าลูกหลานติดยา และมีโทษอย่างไรต่อร่างกายและจิตใจ เมื่อลูกติดยา ใครหน่วยงานใดที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือได้ ถ้าผู้ปกครองมีความรู้การแก้ปัญหาจะง่ายขึ้นหรือแก้ปัญหาได้อย่างถูกวิธีแต่ส่วนมากพ่อแม่ผู้ปกครองจะขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ หรืออาจมีความรู้บ้างแต่ไม่มากพอ เมื่อเกิดปัญหานี้ขึ้นมากับลูก อาจจะทำอะไรไม่ถูกหรือไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร

4.3 การนำนักเรียนไปบำบัดรักษา พบว่า วิธีการนี้ใช้กับนักเรียนที่เสพยาทุกวันจนติด และอยากเลิกยาโดยการเข้ารับการรักษาจากแพทย์ โดยแพทย์จะบำบัดรักษาทั้งทางจิตและทางร่างกาย การบำบัดรักษาต้องต่อเนื่องและใช้ระยะเวลานานประมาณ 6 เดือนขึ้นไป บำบัดรักษาจนแพทย์รับรองว่าเลิกยาได้จึงหยุดรักษา ในระหว่างการรักษาผู้ปกครองควรดูแลอย่างใกล้ชิดด้วย เพื่อให้ความอบอุ่นให้กำลังใจ และป้องกันการกลับไปเสพยาอีก ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า ฉันว่าวิธีการบำบัดรักษาเป็นวิธีที่ได้ผลมาก ลูกฉันเลิกยาได้ เพราะพาเขาไปบำบัดรักษานี้แหละ หมอเขามีวิธีการรักษา คือเขารักษาทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ โดยให้ยาช่วยบรรเทาอาการอยากยา ทำให้เขาไม่ทรมานมากนักแต่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรก็รักษากันนานเกือบ 6 เดือน โดยไปพบแพทย์ อาทิตย์ละครั้ง บำบัดรักษากันจนหมอบอกว่าเขาเลิกยาได้แล้ว จึงหยุดรักษา ในช่วงที่เขาบำบัดรักษาอยู่นั้น ฉันจะดูแลเขาอย่างใกล้ชิดตลอดทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ฉันไปเฝ้าเขาที่โรงเรียนทุกวัน และที่สำคัญคือตัวเขาต้องให้ความร่วมมือ และปฏิบัติตามที่แพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด การบำบัดรักษาจึงจะได้ผล

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และครูได้นำไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งประกอบด้วยวิธีปฏิบัติ ดังนี้

1. การให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาและฝึกปฏิบัติทางจิต โดยฝึกนั่งสมาธิ ทำจิตให้สงบเพื่อให้เกิดสติเกิดพลังใจ โดยมีการใช้สติคอยควบคุม คอยเตือนเพื่อควบคุมตัวเองไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ก็ตาม ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"แดง" กล่าวว่า ต้องควบคุมตนเองให้ได้ การจะควบคุมตนเองได้ต้องมีสติคอยควบคุม คอยเตือนตัวเองทุกครั้งว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกอย่างเด็ดขาด เช่น เพื่อนชวนเสพยาต้องไม่กล้าปฏิเสธ ไม่ต้องกลัวมันโกรธ และเลิกคบกับมันไปเลย หยุดเที่ยวเตร่กับพรรคพวกกลุ่มเดิม ๆ ที่เคยเสพยาด้วยกัน เพราะถ้ายังคบกันและยังเที่ยวกันอยู่ก็ไม่สามารถเลิกยาได้

"เขียว" กล่าวว่า ก่อนนอนผมก็สวดมนต์ให้พระ และนั่งสมาธิ ทำให้จิตใจผมดีขึ้นมีกำลังใจ

มีสติขึ้นมาก ทำให้รู้จักคิดรู้จักยับยั้งชั่งใจ มันช่วยได้มากในการเลิกเสพยา

2. การสร้างสุขภาพให้แข็งแรง เป็นสิ่งที่นักเรียนควรนำไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง และเข้มแข็งขึ้น โดยการออกกำลังกาย หรือการเล่นกีฬา และควรมีการพักผ่อนให้พอเพียง การมีร่างกายที่แข็งแรงย่อมทำให้จิตใจเข้มแข็งตามไปด้วย ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"เสี่ยว" กล่าวว่า ตอนติดยาร่างกายผมทรุดโทรมมาก ไม่แข็งแรงไม่ค่อยมีเรี่ยวแรง ในช่วงที่ผมบำบัดรักษา หมอแนะนำให้ผมออกกำลังกาย ควบคู่ไปด้วย เพื่อเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงซึ่งจะมีผลทำให้จิตใจเข้มแข็งขึ้น การออกกำลังกายให้ออกกำลังกายเบาไปก่อน เพราะร่างกายยังไม่ค่อยแข็งแรง เช่น การเดินตามกำหนดเวลา 5-10 นาที หรือ การวิ่งจ็อกกิ้งอยู่กับที่ในระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณครึ่งละ 5 นาที ห้ามออกกำลังกายที่หนัก ๆ หรือหักโหม และให้พักมาก ๆ ร่างกายจะฟื้นได้เร็ว ซึ่งผมก็ได้ทำตามที่คุณหมอแนะนำซึ่งก็ได้ผล

3. การเพิ่มทักษะชีวิตให้กับตัวเอง นักเรียนและผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องของ ทักษะชีวิต เพื่อป้องกันยาเสพติด ความรู้เรื่องยาเสพติดในทุกด้าน เช่น โทษและพิษภัย การป้องกัน การแก้ปัญหา เป็นต้น ในส่วนของนักเรียนสามารถนำไปใช้ป้องกันตนเอง ในส่วนของผู้ปกครองสามารถนำไปอบรมสั่งสอนและแก้ปัญหาให้กับลูกหลานได้ การเพิ่มทักษะชีวิตทำได้โดยการศึกษาจากตำรา จากหนังสือเรียน หรือจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า อยากแนะนำให้นักเรียนและผู้ปกครอง ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการมีทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด ซึ่งมีประโยชน์มาก สำหรับคนที่ไม่ยากตกเป็นทาสยาเสพติด และมีประโยชน์ในการนำไปอบรมสั่งสอนลูกหลาน ในหนังสือจะให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้เมื่อเผชิญกับสถานการณ์จริง เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา สมมติว่าเพื่อนชวนเสพยา เราจะมีวิธีการปฏิเสธ การต่อรองอย่างไรเมื่อเพื่อนชวนเสพยา และการปฏิเสธหรือการต่อรองนั้นไม่ทำให้เสียความสัมพันธ์ เป็นต้น ครูมีหนังสือให้อ่านให้ศึกษา หลายเล่ม หนังสือนี้กรมสุขภาพจิตจัดทำและส่งมาให้โรงเรียนขณะนี้หนังสืออยู่กับครู จะให้ไปอ่านศึกษาดู ไม่ยากที่จะทำความเข้าใจ ลองปฏิบัติดูลองตอบคำถามด้วย ต้องฝึกฝนบ่อย ๆ จะชำนาญ ถ้าไม่เข้าใจครูจะแนะนำให้

4. การเสียสละเวลาในการดูแลนักเรียนของผู้ปกครองและครู มีแนวปฏิบัติร่วมกัน คือ ครูและผู้ปกครอง ต้องยอมเสียสละเวลาจากงานอื่น ๆ และให้เวลากับการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน การใกล้ชิดกันทำให้รู้ปัญหาหรือความต้องการของนักเรียน ทำให้สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น เกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อการเลิกยาเสพติดของนักเรียน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"ครูวัฒน์" กล่าวว่า พ่อแม่ผู้ปกครองต้องยอมเสียเวลาบ้าง พยายามหาเวลาใกล้ชิดกับลูกให้

มาก ๆ เขาจะได้มีความอบอุ่น พุดคุยปรึกษาหารือกัน เมื่อลูกมีปัญหาพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกได้ อย่าปฏิเสธปัญหาของลูกหรือไม่สนใจที่จะรับฟัง เพราะจะทำให้เขาเสียใจเสียความรู้สึก ขาดความไว้วางใจและไม่มั่นใจในตัวเรา เราจะหมดความสำคัญสำหรับเขา ต่อไปคนที่สำคัญสำหรับเขาก็คือเพื่อน และจะทำให้เราไม่รู้ปัญหาของลูก หรืออาจจะรู้เมื่อสายไปแล้ว ผมว่าต้องยอมเสียเวลาดีกว่าเสียลูก

“ครูทัศน” กล่าวว่า ครูต้องทำให้นักเรียนกล้าที่จะเข้าหาเราเมื่อเขามีปัญหา หรือต้องการที่จะปรึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนที่ผมได้มาก็จากวิธีการนี้ คือ เราต้องสละเวลาดูแลใส่ใจเขาเป็นพิเศษมากสักหน่อย ให้ความใกล้ชิดความความเป็นกันเอง ทำให้เขารักเคารพไว้วางใจเราแล้ว เราอยากรู้อะไรเขาก็บอกเราหมด ทำให้เราสามารถป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ทันเวลา และสามารถแก้ปัญหาให้กับเขาได้

5. การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนของผู้ปกครองและครู มีแนวปฏิบัติร่วมกัน คือ วิธีที่ 1 ผู้ปกครองติดตามดูแลด้วยตัวเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นติดตามดูแล วิธีที่ 2 ครูติดตามดูแลขณะที่อยู่โรงเรียน วิธีการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู เพื่อป้องกันปัญหาการติดยาให้กับนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิธีที่ 1 ผู้ปกครองติดตามดูแลด้วยตัวเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นติดตามดูแล มีวิธีการดังนี้ คือผู้ปกครองบางคนจะไปรับ-ส่งและอยู่กับลูกตลอดเวลาที่โรงเรียน บางคนจะติดตามดูแลเองเมื่ออยู่บ้านและมอบหมายให้บุคคลอื่น เช่น พี่หรือญาติช่วยติดตามดูแล เมื่อนักเรียนมาโรงเรียนหรือออกไปข้างนอกบ้าน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า การติดตามดูแลเขาอย่างใกล้ชิดช่วยป้องกันการติดยาหรือกลับไปติดยาได้ ฉันเคยไปเฝ้าเขาที่โรงเรียนตอนที่เขากำลังบำบัดรักษา ทำให้เขาเลิกยาได้เพื่อน ๆ ที่ติดยาไม่กล้ามาชวนเขา

“ผู้ปกครองดำ” กล่าวว่า เวลาเขาอยู่บ้านก็ไม่มีปัญหาฉันติดตามดูแลเขาได้ แต่เวลาเขาออกไปข้างนอก ฉันต้องอาศัยพวกหน้า ๆ เขาออกไปตามดูว่าเขาไปไหนไปกับใครหน้าเขาจะรู้ พวกเพื่อน ๆ เขาที่ติดยาน้ำเขาจะรู้จัก ถ้าไปกับพวกนี้ให้น้ำเขาพากลับมาเลย เพราะฉันเคยบอกแล้วว่าห้ามคบกับพวกนี้อีกถ้ารู้ก็จะตัดหางปล่อยปลายไม่เลี้ยงแล้ว เพราะเขาไม่เชื่อฟังเราจะเลี้ยงกันได้อย่างไร เวลาเขามาโรงเรียนน้ำเขาจะตามมาดูที่โรงเรียนบ่อย ๆ แต่ตัวเขาไม่รู้ ส่วนมากจะมาหาครูมาสอบถามกับครูว่าเขาเป็นอย่างไรบ้างเวลาอยู่โรงเรียน แล้วเขาจะกลับมาบอกฉันให้รู้ น้ำเขาก็เป็นห่วงหลานกลัวจะติดยาอีก

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า ตอนที่เขาอดยาเวลาอยู่บ้านผมจะดูแลเขาเอง ถ้าผมไม่อยู่จะให้แม่หรือพี่ ๆ ของเขาช่วยกันดูเรียกว่าดูกันไม่ให้คลาดสายตาเลย ไม่ว่าจะเข้าห้องนอนหรือห้องน้ำ

ห้ามใส่กลอนประตุ ถ้าเขามาโรงเรียนจะให้พี่ ๆ เขามาผลัดมาดูแลเขาทุกวัน การที่เราติดตามดูแลตลอด ทำให้เขาไม่กล้าที่จะกลับไปเสพยาอีกเพราะถ้าเขากลับไปเสพยาอีกเราก็ต้องรู้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ผู้ปกครองเขียวนมาโรงเรียนเกือบทุกวัน บางวันก็มาพบครูมาถามเรื่องลูก มาคุยให้ฟังเรื่องลูกเวลาอยู่บ้าน เรื่องเพื่อนของลูกที่เขาคบกัน บางวันก็มาจอดรถเฝ้าดูลูกเฉย ๆ ไม่ได้พูดคุยกับครูเห็นคุยกับลูกและเพื่อน ๆ ของลูก ผมว่าวิธีนี้ก็ดีลูกจะไม่กล้าเกรอออกนอกกลุ่มนอกทาง เพราะแม่มาคุม มาติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด แต่มันจะเสียเวลาทำมาหากินของเขา ผมก็เคยแนะนำ เขาว่าไม่ต้องมาเฝ้าก็ได้ทางครูดูแลให้อยู่แล้วไม่ต้องเป็นห่วง แกบอกว่าไม่เป็นไรฉันว่างฉันก็มาไม่เสียเวลาอะไรมาก

วิธีที่ 2 ครูติดตามดูแลขณะอยู่ที่โรงเรียน มีวิธีการดังนี้ จะมีการมอบหมายงานให้ครูที่เป็น คณะกรรมการ ครูประจำวิชา ครูประจำชั้น ช่วยกันติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และการติดตามดูแลเป็น กรณีพิเศษสำหรับนักเรียนที่ติดยาหรือเคยติดยา โดยมีการบันทึกข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มนี้ ทั้งในขณะที่เข้าเรียนและไม่ได้เข้าเรียน นอกจากนั้นมีการแจ้งให้รู้ว่าครูติดตามดูแลอยู่ ดังตัวอย่าง คำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ทางเราผมก็ได้มอบหมายให้ครูช่วยติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้ว ส่วนพวกที่ติดยาหรือเคยติดยาพวกนี้เราจะติดตามเฝ้าระวังเป็นพิเศษ จะให้หลาย ๆ ฝ่ายช่วยกันทั้งครู ที่สอน ครูประจำชั้นและนักเรียนพวกเพื่อนเขา ให้คอยสังเกตดูพฤติกรรมทั้งขณะที่อยู่ในห้องเรียนและ นอกห้องเรียนว่าเขามีพฤติกรรมที่จะกลับไปติดยาอีกหรือไม่ ในส่วนของตัวนักเรียนผมจะบอกให้เขา รู้ว่าทางครูติดตามดูแลอยู่ต้องบอกเขาจะทำให้เขาไม่กล้าที่จะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

6. การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การสุ่มตรวจ ปัสสาวะนักเรียนเพื่อหาสารเสพติด และทำให้ครูรู้ว่านักเรียนยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ และ พบว่า ครูได้มีการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และไม่ให้นักเรียนทราบล่วงหน้า วิธีนี้มีผลดี เพื่อเป็นการป้องปรามโดยเฉพาะผู้ที่เริ่มลองเสพยา และทำให้ครูสามารถคัดแยกนักเรียน กลุ่มเสี่ยงได้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ทางเราทำกันเป็นประจำทำกันตลอดทุกเทอม จะได้รู้และแยกเด็กได้ถูก ว่าเขาเพิ่งเริ่มเสพยา หรือเขาเสพมานานแล้ว ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาได้ถูกจุด

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการ/ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดขึ้น ในการดำเนินการแก้ไขปัญห การติดยาได้วางแนวทางแก้ไขปัญหการติดยา โดยมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางของ มาตรการ ได้แก่ มาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ ซึ่งมีแนวทางของมาตรการ คือ การสร้าง ความตระหนักและการควบคุมตนเอง มาตรการป้องปราม มีแนวทางของมาตรการ คือ การสุ่มตรวจ ปัสสาวะ มาตรการเฝ้าระวัง มีแนวทางของมาตรการ คือ การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด

มาตรการป้องกันและแก้ไข มีแนวทางของมาตรการ คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียน การสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง การนำนักเรียนไปบำบัดรักษา

การปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดขึ้น ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครู ได้นำไปปฏิบัติจริง คือ การให้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ผูกการปฏิบัติทางจิต ให้มีสติคอยควบคุมตัวเอง การสร้างสุขภาพให้แข็งแรง การเพิ่มทักษะชีวิตให้กับตนเองและ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การเสียสละเวลาในการดูแลนักเรียน และการสุ่มตรวจข้อละวาระนักเรียน การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดของผู้ปกครองและครู คือ ผู้ปกครองติดตามดูแลด้วยตนเองหรือ มอบหมายให้ผู้อื่นติดตามดูแล และครูติดตามดูแลเมื่ออยู่โรงเรียน

การปฏิบัติในขั้นตอนที่ 4 นั้น ผู้วิจัยขอแยกนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การปฏิบัติของนักเรียน ส่วนที่ 2 การปฏิบัติของผู้ปกครองนักเรียน ส่วนที่ 3 การปฏิบัติของครู ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติของนักเรียน ประกอบด้วย การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา การสร้างสุขภาพให้แข็งแรง การเพิ่มทักษะชีวิตให้กับตนเอง การมีส่วนร่วมของนักเรียน

การให้นักเรียนปฏิบัติโดยใช้หลักธรรม คำสอนทางศาสนา เป็นแนวปฏิบัตินั้น นักเรียนได้ปฏิบัติ คือ การอ่านหนังสือพุทธศาสนาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ซึ่งมีอยู่ในหนังสือวิชา สังคมศึกษา และหนังสือนอกเวลาที่ครูมอบหมายให้อ่าน การสวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้านอน การนั่งสมาธิหลังจากสวดมนต์ การเข้าค่ายปฏิบัติธรรมที่วัด กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัตินี้เพื่อเป็นการสร้าง ภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ คือ ทำให้นักเรียนมีสติควบคุมตนเอง รู้จักการใคร่ครวญไตร่ตรอง แยกแยะ สิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี การเลือกกระทำแต่สิ่งที่ดี เช่น ไม่หนีเรียน ไม่เที่ยวเตร่ ไม่ทดลองเสพยาเสพติด เมื่อเพื่อนชักชวน

การปฏิบัติของนักเรียนพบว่า การสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนนักเรียนกระทำอย่างสม่ำเสมอ ทุกวัน การนั่งสมาธินักเรียนปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ คือ ไม่ได้ปฏิบัติทุกวันแต่อย่างน้อยปฏิบัติสัปดาห์ละ 3 วัน การอ่านหนังสือเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาอ่านทุกวัน ๆ ละ 10-15 นาที ตาม โครงการรณรงค์การอ่านของโรงเรียน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า ลูกสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน ขยันก็สวดบทยาววันไหนง่วงนอนก็ สวดบทสั้น บางวันก็นั่งสมาธิด้วย ฉันบอกให้เขาพยายามทำให้ได้ทุกวันเพราะเป็นสิ่งที่ดี ทำแล้วเป็น มงคลกับชีวิตและได้บุญกุศล ทำให้จิตใจเราคิดแต่สิ่งดี ๆ และไม่ยอมทำในสิ่งที่ไม่ดี

“ครูวิทย์” กล่าวว่า นักเรียนกลุ่มนี้ทางโรงเรียนจัดเข้าค่ายปฏิบัติธรรมทุกปี ๆ ละ 2-3 ครั้ง เขามีประสบการณ์การในการปฏิบัติธรรม เช่น การสวดมนต์ การนั่งสมาธิหรือการเดินจงกรมสามารถ นำมาใช้ปฏิบัติด้วยตัวเองได้ ผมก็สอบถามเขาว่าได้ทำตามทีกลุ่มกำหนดไว้หรือเปล่า เขาบอกว่า

สวดมนต์ทำทุกวัน แต่นั่งสมาธิไม่ได้ทำทุกวัน แต่ทำบ่อยอาทิตย์ละ 3-4 วัน

"ครูวัฒน์" กล่าวว่า สอบถามจากครูยืนยันว่านักเรียนอ่านหนังสือที่กำหนดให้อ่านทุกวัน เพราะครูได้บันทึกรายงานการอ่านของนักเรียนไว้ และครูได้ให้นักเรียนเขียนเป็นรายงานประกอบการอ่านด้วย ซึ่งก็ทำได้ดี แสดงว่าเขาเข้าใจในหลักธรรมของศาสนา

การสร้างสุขภาพให้แข็งแรง นักเรียนปฏิบัติโดยการออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล หรือตีปิงปอง แต่ในช่วงที่เลิกยาหรืออดยา ตอนนั้นจะออกกำลังกายเบา ๆ ไปก่อนไม่เล่นกีฬานัก ๆ พอร่างกายเริ่มแข็งแรง จึงออกกำลังกายด้วยการเริ่มเล่นกีฬา เช่น ปิงปอง และฟุตบอลสนามเล็กหรือเซปักตะกร้อ

การปฏิบัติของนักเรียน พบว่า นักเรียนออกกำลังกายทุกวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ที่บ้านจะออกกำลังกายในตอนเย็นหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด ออกกำลังกายโดยการวิ่ง หรือเล่นฟุตบอลที่โรงเรียนจะออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬาในช่วงชั่วโมงเรียนวิชาพลศึกษา หรือช่วงพักเที่ยงหรือชั่วโมงว่าง กีฬาที่เล่น เช่น แบดมินตัน วอลเลย์บอลและฟุตบอลสนามเล็ก ปัญหาที่พบในการออกกำลังกาย คือ นักเรียนออกกำลังกายมากเกินไป เล่นจนล้าเข้าเรียนหรือบางครั้งมีการแข่งขันเอาเดิมพันเป็นเงิน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"แดง" กล่าวว่า เล่นกีฬาพวกผมชอบอยู่แล้ว ขอให้มีความว่างก็เล่นกันได้ทั้งวัน บางทีเล่นมากเกินไปจนล้าเข้าเรียนบางครั้งโดนครูทำโทษก็มี

"เขียว" กล่าวว่า ผมก็เล่นกีฬาทุกวันอยู่บ้านตอนเย็นก็ออกไปวิ่งอยู่โรงเรียนก็เล่นกีฬากันทุกวัน เล่นตอนพักหรือชั่วโมงพละ ส่วนมากจะเล่นฟุตบอลสนามเล็ก บางครั้งมีการเล่นเดิมพันกันด้วย

"ดำ" กล่าวว่า ผมชอบเล่นฟุตบอลกับตะกร้อ เป็นกีฬาที่ผมถนัด เล่นแล้วสนุก ร่างกายก็แข็งแรงดีกับสุขภาพของเรา ผมก็เล่นมันทุกวัน

การเพิ่มทักษะชีวิตนักเรียนปฏิบัติได้โดยการศึกษา จากหนังสือทักษะชีวิตป้องกันยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจากหนังสือสุขศึกษา โดยการศึกษาจากครูผู้สอน ครูแนะแนว จากการปฏิบัติ พบว่านักเรียนให้ความสนใจในการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ และสามารถตอบคำถามจากบทเรียนได้ถูกต้อง แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้กับชีวิตจริงได้ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"แดง" กล่าวว่า เนื้อเรื่องในหนังสือทักษะชีวิตที่ครูนำมาสอนเป็นเนื้อเรื่องที่อ่านเข้าใจได้ง่าย อ่านสนุกเหมือนนิทาน ไม่เป็นเรื่องของวิชาการมาก เป็นเรื่องของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงทำให้เนื้อหาที่น่าสนใจ ส่วนคำถามก็ไม่ยากแต่เน้นการรับรู้เรื่องราวจริง ทำให้สามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตจริงได้

"เขียว" เมื่อก่อนถ้าผมได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตป้องกันยาเสพติด ผมคงจะไม่ติดยา เพราะผมไม่มีความรู้ในการป้องกันตนเอง การปฏิเสธเพื่อน การยั้งคิดและผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับ

ตัวเราในวันข้างหน้า ตอนนี้มีผมจึงอ่านศึกษาอย่างจริงจังจะได้เอาไว้ป้องกันตัว

การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียน การจะป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนให้ได้ผล ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนในโรงเรียน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพราะเขาจะรู้ข้อมูลเป็นอย่างไรดี ถ้านักเรียนกลุ่มนี้ให้ความร่วมมือจะช่วยป้องกันปัญหานี้ได้อย่างดี ที่สุดจากการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติด พวกที่ให้ความร่วมมือส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะมีส่วนร่วมน้อยมากในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ส่วนมากกิจกรรมจะจัดโดยนักเรียนกลุ่มปกติ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ครูวิทย์” นักเรียนกลุ่มเสี่ยงส่วนมากไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเสพติด เพราะพวกนี้ส่วนมากจะสูบบุหรี่ ถ้าบอกครูกลัวครูทำโทษหรือกลัวจะมีปัญหากับพวกเดียว

“ครูวัฒน์” ส่วนมากที่รู้ว่าใครสูบบุหรี่หรือเสพยา จะเป็นพวกนักเรียนกลุ่มปกติที่แอบมาบอก ให้รู้พวกที่สูบจะไม่ยอมบอก จะยอมรับเมื่อจับได้ขณะที่กำลังสูบเท่านั้น

“ครูทัศน์” กิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะมีส่วนร่วมน้อยมากในการจัดกิจกรรม ส่วนมากนักเรียนกลุ่มปกติจะมีส่วนร่วมมากกว่า จะให้ความร่วมมือและช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรม

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติของผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย การเฝ้าติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา

การเฝ้าติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดของผู้ปกครอง เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้นักเรียนติดยาหรือกลับไปติดยาซ้ำอีก การเฝ้าติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองยอมเสียสละเวลามาดูแลนักเรียนที่โรงเรียน หรือมอบหมายให้คนในครอบครัวมาดูแลนักเรียนที่โรงเรียน ส่วนที่บ้านมีการดูแลกันชนิดที่เรียกว่าไม่ให้คลาดสายตา ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า เมื่อตอนที่เขาอดยาอยู่ที่บ้านเราจะผลัดกันเฝ้าดูแลเขาอย่างใกล้ชิด ไม่ให้คลาดสายตาเลย ไม่ว่าเขาจะเข้าห้องน้ำหรือเข้าห้องนอน เพราะกลัวว่าเขาจะแอบเสพยาอีก

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ฉันต้องยอมเสียเวลาไปเฝ้าลูกที่โรงเรียนทั้งวันและทุกวัน เพราะไม่อยากให้เขากลับไปติดยาอีก

“ผู้ปกครองดำ” กล่าวว่า เวลาเขาอยู่ที่บ้านฉันจะคอยดูแลเอง เมื่อเขาอยู่ข้างนอกฉันก็ให้น้ำเขาช่วยติดตามดูแลให้ น้ำเขาก็เต็มใจเพราะเขาก็เป็นห่วงหลานกลัวจะเสพยาอีก

การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของผู้ปกครอง เพื่อใช้ในการป้องกันและ

แก้ปัญหาให้กับบุตรหลาน โดยการศึกษาจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ จากหนังสือวารสารเกี่ยวกับ ยาเสพติด การพูดคุยหาความรู้จากครู จากแพทย์ พบว่า ผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจใน ปัญหา ยาเสพติด แต่เมื่อบุตรหลานติดยาหรือเสพยา ผู้ปกครองได้แสวงหาความรู้ในเรื่องของยาเสพติด อย่างจริงจัง โดยมีวิธีการ คือ การสอบถามพูดคุยและขอคำแนะนำจากครู จากแพทย์เมื่อนำนักเรียน ไปบำบัดรักษา จากการอ่านและศึกษาจากหนังสือวารสารเกี่ยวกับยาเสพติด และการติดตามจาก สื่อโทรทัศน์ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า ผมก็พอจะมีประสบการณ์ มีความรู้เรื่องยาเสพติดอยู่บ้าง แต่ ไม่พอต้องหาความรู้เพิ่มเติมอีกมาก เพราะการแก้ปัญหาการติดยาต้องใช้จิตวิทยา ต้องมีความรู้ที่ ถูกต้องจึงจะแก้ปัญหาได้ถูกทาง

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ฉันก็ขอคำแนะนำจากหมอว่าจะต้องดูแลเขาอย่างไร ตัวเรา จะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างก็ได้ความรู้มามากพอสมควรทีเดียว ถ้าเราไม่มีความรู้เลย จะแก้ปัญหาไม่ถูก

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนในปกครองติดยาผู้ปกครองยอม ต้องได้รับผลกระทบมากที่สุด ทำให้ทุกข์ใจเสียใจ กังวลใจ และอับอายเสื่อมเสีย เพื่อป้องกันไม่ให้ ปัญหานี้เกิดขึ้นกับครอบครัว ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมมือกับโรงเรียนในการ ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด จากการปฏิบัติ พบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและเต็มใจที่มีส่วน ร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของนักเรียน โดยมีการปฏิบัติ เช่น การดูแลนักเรียนอย่าง ใกล้ชิดเมื่ออยู่บ้าน การติดตามมาดูแลนักเรียนที่โรงเรียน การมาพบกับครูที่โรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือ เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและการขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากครูดังตัวอย่าง คำพูดต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมทั้งกับโรงเรียน ทั้งร่วมคิด ร่วมทำร่วมมือในการ ป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ถ้าร่วมมือกันปัญหานี้ป้องกันและแก้ไขไม่ยาก

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมทั้งนักเรียน ผู้ปกครองและครู ตามบทบาทหน้าที่ ที่ช่วยกันคนละไม้คนละมือ เช่น นักเรียนต้องให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและครู โดยปฏิบัติตามที่ ผู้ปกครองและครูแนะนำอย่างจริงจัง ผู้ปกครองต้องคอยสังเกต ดูแลเฝ้าระวังให้ใกล้ชิดเมื่อนักเรียน อยู่บ้านหรือนอกโรงเรียน และมาพบครูที่โรงเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหา มาพูดคุยปรึกษากันจะได้รู้ ได้เข้าใจปัญหาร่วมกันจะได้ช่วยกันแก้ไขให้ปัญหาลดลงได้

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติของครู ประกอบด้วย การสร้างความตระหนัก การติดตามดูแลนักเรียน อย่างใกล้ชิด การสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน

การสร้างความรู้ความตระหนัก เป็นการกระตุ้นเตือนนักเรียนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ชี้ให้เห็นโทษและพิษภัยที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสร้างความตระหนักของครู

พบว่าครูได้ปฏิบัติในหลายรูปแบบ เช่น การจัดป้ายนิเทศเรื่องยาเสพติด ป้ายข้อความรณรงค์เรื่องยาเสพติด การอบรมนักเรียนหน้าเสาธงในตอนเช้า การอบรมนักเรียนในช่วงโมงคุณธรรม การจัดนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าค่ายอบรมในโครงการต่อต้านยาเสพติดของทางทหาร ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ครูอยากให้นักเรียนเกิดความตระหนักขึ้นในใจ ว่ายาเสพติดเป็นสิ่งไม่ดีไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับมัน ควรหลีกเลี่ยง ดังนั้นทางพวกเรา ก็พยายามที่จะทำทุกอย่างให้นักเรียนของเราเกิดความตระหนักในเรื่องนี้ให้ได้ เราทำทั้งป้ายข้อความ ป้ายนิเทศ จัดกิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด จัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมป้องกันยาเสพติด ส่งนักเรียนเข้าอบรมในค่ายทหาร ทั้งอบรมหน้าเสาธงและในคาบคุณธรรม คิดว่าสิ่งต่างเหล่านี้ที่ครูจัดขึ้นน่าจะสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนส่วนมากได้

การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดของครู โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาการติดยาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก นักเรียนกลุ่มนี้ต้องมีการติดตามดูแลจากครูเป็นพิเศษ เพราะนักเรียนกลุ่มนี้อาจชักนำให้เพื่อนคนอื่นติดยา ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนเพิ่มขึ้น การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อครูจะได้รู้พฤติกรรมและความประพฤติของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือเหมือนเดิมหรือแย่ลงกว่าเดิม เราจะช่วยเขาได้อย่างไร จะแก้ปัญหาให้เขาด้วยวิธีใด เป็นต้น จากการปฏิบัติ พบว่า ครูที่เป็นคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดได้รับมอบหมายให้ติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยให้คอยสังเกตดูพฤติกรรมและความประพฤติของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งสอบถามจากเพื่อนนักเรียนและครูที่สอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า ผมมอบหมายให้ครูที่เป็นคณะกรรมการป้องกันยาเสพติด ช่วยติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มนี้อยู่ โดยมีการติดตามเฝ้าระวังเป็นพิเศษและขอความร่วมมือให้หลาย ๆ ฝ่าย ทั้งนักเรียนครูผู้สอนช่วยกันสังเกตดูพฤติกรรม ความประพฤติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดูว่าเขา มีพฤติกรรมอย่างไร ให้ครูบันทึกข้อมูลไว้ด้วย จะได้หาแนวทางช่วยเหลือและผมได้บอกให้เขา รู้ตัวด้วยว่าเราติดตามดูแลอยู่ เขาจะได้ไม่กล้าที่จะกลับไปเสพยาอีก

การสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นักเรียนและผู้ปกครองต้องมีความรู้และความเข้าใจเรื่องยาเสพติดในทุกมิติ จากการปฏิบัติ พบว่า ครูมีวิธีการให้ความรู้กับนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับยาเสพติด คือ ในส่วนของนักเรียน โดยการเรียนการสอนในรายวิชาสุขศึกษา การสอนทักษะชีวิต การอบรม การจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนในช่วงพัก การพูดคุยกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ในส่วน

ของผู้ปกครอง ได้แนะนำให้หาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ วารสารเกี่ยวกับยาเสพติด หนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ จากการพูดคุยแนะนำจากครู ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ครูทัศน์” กล่าวว่า ส่วนมากผู้ปกครองจะขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ หรืออาจมีความรู้บ้างแต่ไม่มากพอ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมากับลูกอาจจะทำอะไรไม่ถูก หรือไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ดังนั้นครูต้องแนะนำให้ผู้ปกครองหาความรู้เพิ่ม

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า การให้ความรู้กับนักเรียนเราทำกันตลอด ทั้งสอนในรายวิชา수ศึกษา และในรายวิชาอื่น ๆ การอบรม การเข้าค่าย การจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติด การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในช่วงพัก คิดว่านักเรียนน่าจะมีความรู้ในเรื่องยาเสพติดมากพอสมควร

การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน เพื่อหาสารเสพติด เพื่อให้ทราบว่านักเรียนยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ เพื่อให้สามารถแบ่งกลุ่มนักเรียนได้ และเป็นการป้องปรามนักเรียนที่เริ่มใช้สารเสพติดจากการปฏิบัติ พบว่า ครูได้ทำการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยไม่แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้า และการตรวจนั้นจะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาร่วมตรวจและวินิจฉัยผลการตรวจ เพื่อให้ผลการตรวจมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในผลการตรวจ เมื่อมีการตรวจพบและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ผมจะได้รับมอบหมายให้สุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน ส่วนมากจะตรวจร่วมกับหมอนามัยจะสร้างความมั่นใจและความเชื่อถือให้กับนักเรียนและผู้ปกครองในผลการตรวจได้มากที่สุด ถ้าผู้ปกครองเขาไม่เชื่อก็ให้เขาไปตรวจยืนยันที่โรงพยาบาลอีกครั้ง เราจะสุ่มตรวจอย่างต่อเนื่อง และไม่บอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้า

“ครูวิทย์” กล่าวว่า การสุ่มตรวจปัสสาวะทำให้เราสามารถจัดกลุ่มนักเรียนได้ถูกว่ากลุ่มไหนเป็นกลุ่มเสี่ยง ทำให้สามารถแยกพวกเขาออกมาได้ถูกต้อง ทำให้เราสามารถดูแลช่วยเหลือป้องกันและแก้ปัญหาได้ถูกทาง

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการปฏิบัติ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจสอบเอกสาร การดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติด จากการตอบแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า นักเรียนเลิกยาเสพติด (ยาบ้า) ได้ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับนักเรียนในปกครอง มีประสบการณ์จากปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในปกครอง ครูประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนในระดับหนึ่ง ได้แนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนในการลดปัญหานักเรียนติดยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถเลิกยาเสพติดได้ มีสุขภาพโดยรวมดีขึ้นทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทำให้รู้ว่ามีร่างกายที่แข็งแรงขึ้นจากการออกกำลังกาย

และเล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องทุกวัน จากลักษณะของใบหน้าที่สุดดขึ้นแจ่มใสไม่หมองคล้ำ จิตใจที่ปกติมีพฤติกรรมและความประพฤติที่ดีขึ้นมากและไม่แสดงพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ผิดปกติ เช่นพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เชื่อฟัง หงุดหงิดหรือโมโหง่าย ชอบเก็บตัวไม่สูงส่งกับบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมเกียจคร้าน เป็นต้น นอกจากนั้นนักเรียนมีความประพฤติดีมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ได้แก่ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน การช่วยมารดาค้าขาย และการรับทำงานหารายได้พิเศษ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ฉันขอยืนยันว่าเขาเลิกยาได้แล้วเพราะจากการสังเกตดูเขามีร่างกายที่แข็งแรงขึ้นมาก เขาออกกำลังกายและเล่นกีฬาเกือบจะทุกวัน พฤติกรรมปกติดี ไม่ก้าวร้าว ไม่หงุดหงิดขี้โมโหหรือเก็บเนื้อเก็บตัวหลบหน้าหลบตาเหมือนเมื่อก่อน ตอนนี้อยู่เขาเริ่มแจ่มใส ช่างพูดช่างคุย กินเก่งนอนเก่งอีกต่างหาก อ้วนท้วนขึ้นเห็นบ่นว่ากางเกงขาก๊วยจะเริ่มคับแล้ว เดียวนี้เขามีความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น ขยันเรียนไปโรงเรียนทุกวัน ตั้งใจเรียนมากขึ้นเห็นเขาขยันทำการบ้าน ขยันอ่านหนังสือ ครูก็บอกว่าเดี๋ยวนี้เขาตั้งใจเรียนดี ไม่โดดเรียนไม่สร้างปัญหาเวลาเรียนเหมือนเมื่อก่อนเวลาทดสอบเขาก็ทำคะแนนได้ดีทีเดียวตอนอยู่บ้านเขาก็ช่วยฉันค้าขาย ดูแลเด็กที่มาเล่นเกมส์ว่าง ๆ เขาก็จะรับซ่อมคอมพิวเตอร์ให้ลูกค้าด้วย ทุกวันนี้ฉันดีใจนะที่ได้ลูกคนเดิมกลับมาและก็หวังว่าเขาจะเลิกยาได้อย่างเด็ดขาด และไม่กลับมาติดมันอีก

“ครูวัฒน์” กล่าวว่า ผมสุ่มตรวจปัสสาวะพวกเขาทุกเดือนก็ไม่พบ ผลการตรวจปกติไม่มีสารเสพติด แสดงว่าพวกเขาไม่ได้เสพยา ถ้าเขาเสพติดต้องตรวจพบบ้าง นี่แสดงว่าพวกเขาเลิกเสพยากันจริง ๆ อย่างที่พวกเขาเคยบอกไว้ ผมสังเกตดูพวกเขาเต็มใจให้ตรวจ ไม่ียกยักหรือมีลูกเล่น และไม่กลัวการตรวจผิดกลับเมื่อก่อนตอนที่เขาเสพยาหรือติดยา เวลาเรียกให้มาตรวจปัสสาวะจะหลบหรือไม่มาตรวจหรือถ้ามาก็จะมีลูกเล่นจนน่าโมโห ตรวจก็จะเจอทุกทีเพราะปัสสาวะจะเป็นสีม่วง ตรวจไม่พบผมก็ดีใจกับเขาและก็ดีใจกับผู้ปกครองเขาด้วยอย่างจริงใจที่ลูก ๆ เขาเลิกยาได้ ผู้ปกครองพวกเขาจะได้มีความสุขกันเสียที

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ความประพฤติของพวกเขาดีขึ้นมากทีเดียวผมได้สอบถามจากครูประจำชั้นและครูประจำวิชาว่าพวกเขาเป็นอย่างไรกันบ้าง ตั้งใจเรียนดีไหม หนีเรียนบางหรือเปล่า มีพฤติกรรมแปลก ๆ ในขณะที่เรียนบ้างไหมได้รับคำตอบว่าพวกเขาดีขึ้นมาก ตั้งใจเรียนดีขยันขึ้นมาก ไม่พบการหนีเรียน และมีพฤติกรรมปกติ ไม่พบพฤติกรรมแปลกในทางไม่ดี

2. ผู้ปกครอง จากการพูดคุยสอบถามจากนักเรียนและตัวผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและมีแนวทางในการแก้ปัญหาเสพติดให้กับนักเรียน โดยบางคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน บางคนได้รับประสบการณ์จากการแก้ปัญหาเสพติดให้กับนักเรียนในปกครอง ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า ผมเองเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนบ้างพอสมควร ผมไม่เคยเสพ แต่มีพรรคพวกที่เสพยา เมื่อก่อนเขาสูบบุหรี่สูบฝิ่นกัน ม้า (ยาบ้า) มีไว้กินไม่ให้นั่งวง ไม่ได้สูบเหมือนสมัยนี้ คนสูบส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ เป็นพวกก๊วนนักเลงสูบแล้วก็นอนคุยกันหรือวางแผนทำงาน ไม่เหมือนเดี๋ยวนี้นิสูบแล้วบ้าหรือเพี้ยน บางคนประสาหลอนกลัวคนตามฆ่า พรรคพวกที่เล็กยา.หลายคนเลิกแบบหักดิบก็เห็นเลิกได้แต่ใจต้องแข็ง เพราะมันทรมานมากในตอนช่วงแรก แต่เขามีวิธีลดความทรมานเช่น ใช้วิธีค่อย ๆ ฝอนคลายอาการอยากยา คือ ให้งินยี่ห้อฝิ่นแทนการสูบหรืออาบน้ำบ่อย ๆ จะช่วยลดความทรมานได้ ตอนลูกติดยา (ยาบ้า) ผมก็ให้เขาเลิกด้วยวิธีนี้คือการเลิกแบบหักดิบ เขาก็ทำได้เราก็นำเขา.เวลาเขามีอาการอยากยา ก็ให้เขาอาบน้ำและกินของขบเคี้ยว เช่น หมากฝรั่งที่ใส่ดุนหรี เลิกสูบบุหรี่ อาการทรมานไม่มากเหมือนเลิกสูบฝิ่นนะครู อาการทางร่างกายมีน้อย จะเป็นอาการทางจิต ทางอารมณ์มากกว่า เรียกว่าติดทางใจ ถ้าใจแข็งรับรองเลิกได้ ลูกติดยา (ยาบ้า) นี่ทำให้ผมมีประสบการณ์ รู้วิธีการป้องกันแก้ไขขึ้นมากทีเดียว

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ตัวฉันก็มีความรู้ความเข้าใจ รู้วิธีแก้ไขเรื่องนี้ (ลูกติดยา) เมื่อเขาติดยาและจะทำอย่างไรให้เขาเลิกยา (ยาบ้า) ให้ได้ก็ทำมันทุกวิธีที่คิดว่าน่าจะป้องกันและแก้ปัญหาได้ ที่สำคัญคือต้องทำจริงต้องสู้กับมันจนถึงที่สุด ฉันบอกกับลูกว่าอย่ายอมแพ้มัน ถ้าแพ้เราจะแพ้ตลอดชีวิต แต่ถ้าเราสู้เราต้องมีวันที่จะชนะ คือ วันที่เราเลิกยาได้ ความรู้ความเข้าใจฉันก็ได้มาจากคำแนะนำของครูบ้างและที่ได้มาก คือ คำแนะนำจากหมอที่พาลูกไปบำบัดรักษา นอกจากนั้นฉันก็อ่านจากหนังสือก็เอาความรู้เหล่านี้มาใช้แก้ปัญหาให้กับลูกจนเขาเลิกยาได้

3. ครู จากการสอบถาม จากข้อมูลผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติด พบว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงานในระดับหนึ่ง คือ สามารถลดปัญหานักเรียนติดยาลงได้ ได้แนวคิดและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนติดยา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า ผมคิดว่าเราทำงานป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนอย่างได้ผล ผมว่าเราประสบความสำเร็จถึงเกือบ ๆ ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเราทำเรื่องนี้อย่างจริงจัง และต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา ผมมีข้อมูลที่กล้ายืนยันและเอาหัวเป็นประกันได้ว่าไม่มีนักเรียนติดยาในโรงเรียนนี้ และไม่มีการขายยา (ยาบ้า) ในโรงเรียนด้วย

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ฉันมาที่โรงเรียนบ่อยได้พูดคุยกับครูที่ทำหน้าที่ป้องกันยาเสพติดหลายครั้ง รู้สึกมั่นใจและไว้วางใจว่าครูสามารถที่จะแก้ปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะครูมีความรู้ มีประสบการณ์ มีแนวคิดหลาย ๆ แนวทางในการแก้ปัญหาฉันเองได้ความรู้ความเข้าใจจากการพูดคุยปรึกษาหารือกับครูในการแก้ปัญหายาเสพติดให้กับลูก

4. การประเมินผลของการดำเนินการ ในการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดใน

โรงเรียนเพื่อลดปัญหาการติดยาของนักเรียน ซึ่งได้จากแนวคิดตามข้อตกลงของกลุ่มจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) มาใช้ในการดำเนินการ และจากการประเมินผลโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสังเกต การตรวจสอบข้อมูลจากการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยได้แบ่งผลการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ผลของมาตรการ มาตรการที่นำมาใช้ในการปฏิบัติครั้งนี้ คือ มาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ มาตรการป้องกันและแก้ไข มาตรการป้องกันและแก้ไข จากการประเมินผล พบว่า มาตรการที่นำมาใช้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นมาตรการที่ปฏิบัติได้ไม่ซับซ้อน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครูสามารถทำได้ และให้ผลในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ครูวิทย์” กล่าวว่า มาตรการที่พวกเราได้ช่วยกันคิดขึ้นมา และได้นำไปใช้ ผมได้ประเมินผลดูแล้วว่าเป็นมาตรการที่ใช้ได้ดี และเห็นผลชัดเจน เหมาะที่จะนำมาใช้ในการทำงานของพวกเรา (ครู) ต่อไป เป็นมาตรการที่พวกเราหมายถึง นักเรียน ผู้ปกครองและครู ทำได้ไม่ยุ่งยาก เมื่อมันไม่ยุ่งยากทุกคนก็เต็มใจทำ มันจึงได้ผลออกมาดีตามที่เราหวังไว้

“แดง” กล่าวว่า ผมคิดว่ามาตรการที่ให้ผมได้ปฏิบัติเหมาะสมดี และทำไม่ยากด้วยครับ เช่นมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ ทำให้รู้จักตระหนักรู้จักควบคุมตนเอง ทำให้ผมรู้จักใช้ความคิด รู้จักแยกแยะถูกผิด ทำให้รู้ว่าอย่างไหนควรทำอย่างไหนไม่ควรทำ ทำแล้วจะเกิดผลกับตัวเองอย่างไร เดี่ยวนี้ผมจะทำอะไรที่ไม่ดีจะมีสติคอยเตือนตัวเองตลอดเวลาว่าอย่าทำ หรือเพื่อนชวนเสพ เราก็จะปฏิเสธว่าไม่ และยังมีการตรวจปัสสาวะพวกผมด้วย ครูจะรู้ได้เลยว่าพวกผมเสพหรือไม่เสพยา เพราะโกหกครูไม่ได้อยู่แล้ว ทำให้ไม่กล้าเสพ ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยป้องกันได้มาก

“เสี่ยว” กล่าวว่า ที่ผมเลิกยาได้เพราะมาตรการของแม่ที่นำมาใช้กับผม ซึ่งได้ผลอย่างมาก แม่ใช้กับผมหลายมาตรการเริ่มตั้งแต่แม่สร้างความตระหนักให้กับผมให้ผมเห็นความสำคัญและความสามารถของตัวเอง ผมมีความสามารถทางด้านการร้องเพลง เคยร้องเพลงประกวดชนะเลิศ ได้รางวัลมามากแล้วทำไมต้องทำลายตัวเองด้วยยาเสพติด ยาเสพติดมันทำลายทุกอย่างของผม ถ้าผมอยากได้อะไรนั้นกลับมาผมต้องเลิกยาให้ได้ มันยังไม่สายเพราะผมอายุน้อย นอกจากนั้นแม่บอกกับผมว่า แม่มีลูกคนเดียว ลูกเป็นทุกอย่างทุกอย่างของแม่ และเป็นความหวังของแม่ ถ้ารักแม่ลูกอย่าทำให้แม่เสียใจเลิกมันเถอะนะลูก สิ่งที่ผมพูดมาทำให้ผมเกิดความตระหนักที่จะรักตัวเอง และคิดที่จะเลิกยาต่อมาแม่ก็พาผมไปบำบัดรักษาระหว่างบำบัด แม่ก็ใช้มาตรการเฝ้าระวัง คือไปเฝ้าผมที่โรงเรียนทุกวันเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะชวนผมให้กลับมาเสพยาอีก แม่ไปเฝ้าทุกวันจนผมเลิกยาได้

“ผู้ปกครองดำ” กล่าวว่า ฉันว่ามาตรการการสร้างความรู้ความเข้าใจในปัญหาเสพยาเสพติดเป็นมาตรการที่ให้ผลดี ไม่ว่านักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีความรู้ในเรื่องของยาเสพติดอย่างมาก

เพราะเด็กสมัยนี้ติดยาได้ง่าย เมื่อก่อนฉันไม่ค่อยได้สนใจปัญหายาเสพติดมากนัก เพราะมันไม่เคยเกิดขึ้นกับครอบครัวฉัน ลูก ๆ ฉันไม่มีใครติดยาหรือเสพยา เลยคิดว่าปัญหานี้มันไกลตัวจึงไม่ค่อยได้สนใจที่จะรู้เรื่องของมัน จน "ดำ" หลานชายเสพยา (ยาบ้า) ฉันจึงได้รู้ว่ามันเข้ามาใกล้ตัว และเข้ามาในครอบครัวของฉันไม่สนใจไม่ได้อีกแล้ว คิดว่าจะทำอย่างไรดีเพราะฉันไม่มีความรู้ ก็ต้องถามคนที่รู้ ก็คิดว่าต้องคุยกับครู หากความรู้กับครูจะถูกต้องที่สุด ครูได้แนะนำให้ฉันหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือที่นำมา จะได้มีความรู้ จะได้แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

"ครูวิทย์" กล่าวว่า การสร้างความตระหนัก เป็นสิ่งที่ผมอยากให้เกิดขึ้นเป็นอันดับแรกกับนักเรียนทุกคน ถ้าทุกคนมีความตระหนักในเรื่องต่าง ๆ ที่ดีและไม่ดี ปัญหาเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการติดยาเสพติดของนักเรียน ผมและคณะครูจึงพยายามทำทุกอย่างที่จะให้นักเรียนของเราเกิดความตระหนักในเรื่องนี้ให้ได้มากที่สุด

4.2 ผลของวิธีปฏิบัติ การประเมินแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

4.2.1 การปฏิบัติของนักเรียน มีวิธีปฏิบัติ คือ การสวดมนต์ให้พระการนั่งสมาธิ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา การออกกำลังกาย การเพิ่มทักษะชีวิตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จากการประเมินผล พบว่า นักเรียนมีสติสามารถควบคุมตนเองได้รู้จักยั้งคิดก่อนทำ มีทักษะในการแก้ไขปัญหาและวิธีช่วยตนเองให้พ้นจากสภาพความกดดัน หรือการถูกชักชวนให้เสพยา นักเรียนมีร่างกายที่แข็งแรงและมีจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น มีพฤติกรรมและความประพฤติดีขึ้น ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"นักเรียนดำ" กล่าวว่า การสวดมนต์ให้พระ การนั่งสมาธิ ได้ทำบ่อย ๆ ช่วยให้อารมณ์สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ทำให้มีสติขึ้นมาก ช่วยให้ผู้รู้จักยับยั้งชั่งใจ ไตร่ตรองก่อนที่จะทำสิ่งที่ไม่ดีอีกและตั้งใจว่าจะทำแต่สิ่งที่ดีและมีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่ให้แพร่ระบาดในโรงเรียน

"นักเรียนเขียว" กล่าวว่า ยังมีเพื่อน ๆ ที่ติดยามาชวนผมเสพแต่ผมปฏิเสธไป บอกว่าผมเลิกแล้วไม่เสพอีกแล้ว เพราะมันไม่มีประโยชน์มีแต่โทษและก็ไม่ต้องการกลับไปติดมันอีก เลิกยากจับ ผมไม่ใจอ่อนไม่กลัวมันโกรธ ยังบอกให้มันเลิกยา ถ้าเลิกไม่ได้ไม่ต้องมายุ่งกับผมการที่ผมกล้าปฏิเสธมันทำให้ผมสบายใจขึ้นและลดความกดดันลงมาก บ่อยครั้งที่เพื่อนมาชวนให้เสพยา แม่ผมก็รู้เพราะผมบอก แม่ผมก็ดีใจและยังชมที่ผมใจแข็งกล้าปฏิเสธ เพราะปกติผมจะเป็นคนใจอ่อนไม่กล้าที่จะปฏิเสธแม่ผมจะรู้ดี มันก็ชวนผมอยู่หลายครั้งเหมือนกันเห็นว่าผมไม่เอาด้วยมันก็เลยไม่มาชวนอีก

"นักเรียนแดง" กล่าวว่า การออกกำลังกาย การเล่นกีฬาที่ไม่ต้องใช้สารกระตุ้น (ยาบ้า) ร่างกายจะแข็งแรง และไม่ไหม้ต่างกับตอนที่สูบน้ำแล้วเล่นกีฬา ตอนสูบน้ำใหม่ ๆ จะกระปี้

กระเป๋าคึกเหมือนม้า แรงดีไม่เหนียวพอมดฤทธิ์ยากก็หมดแรงเหมือนม้าป่วย ใช้ง่าย ๆ เข้าร่างกาย จะโถมและหมดเร็วแรง จะเจ็บป่วยง่าย เช่น จะไอเรื้อรัง มีเสมหะมาก เจ็บหน้าอก เป็นไข้ไม่สบาย ดังนั้นการออกกำลังกายจะช่วยให้ได้มากสำหรับผู้ที่เป็นโรคหอบหรืออหิวา คือจะช่วยทำให้ร่างกายฟื้นคืน แข็งแรงขึ้นตามลำดับ เป็นความแข็งแรงที่เป็นจริง ผมขอยืนยันเพราะผมได้กับตัวเองมาแล้ว

4.2.2 ผู้ปกครอง มีวิธีการปฏิบัติ คือ การเฝ้าติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากการประเมินผล พบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติอย่างจริงจังและเอาใจใส่อย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาให้กับบุตรหลาน เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมกับครูในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับลูกหลาน ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติเมื่อลูกหลานติดยา รู้วิธีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และมีประสบการณ์ในการช่วยเหลือลูกหลานให้สามารถเลิกยาเสพติดได้ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"ผู้ปกครองเขียว" กล่าวว่า ฉันได้ประสบการณ์มากพอสมควรทีเดียวเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งป้องกันและแก้ไข เพราะต้องแก้ปัญหาคาติดยาของลูกทำอยู่เป็นปี ทำทุกวิธีทั้งคิดเอง และจากคำแนะนำของผู้รู้ ทำอย่างจริงจังทำตลอด ไม่เคยท้อจนลูกเลิกยาได้ (หมอบอก) และยังหาวิธีป้องกันไม่ให้เขาไปติดซ้ำอีก เหนื่อยมากแต่ก็คุ้ม เพราะฉันได้ลูกกลับมาประสบการณ์นี้ไม่เคยลืมมันอยู่ในความทรงจำของฉันมาตลอด

"ผู้ปกครองแดง" กล่าวว่า ก็เหนื่อยมากหนอยกับปัญหานี้ เพราะกว่าจะรู้ว่าลูกติดยาเขาก็เสพมาตั้งสองปีกว่าแล้ว การจะให้เขาเลิกทันทีมันไม่ง่าย มันต้องใช้เวลา ใช้ความอดทน ใช้ความเข้มแข็งของจิตใจ ต้องยอมเสีย คือเสียเวลา เสียชื่อเสียง เสียทรัพย์สิน เสียใจ เสียความรู้สึก เสียความตั้งใจ ๆ ที่มีกับลูกแต่ก็ดีใจเมื่อในที่สุดเราก็ทำให้เขาเลิกได้ถือว่าที่ผ่านมาเป็นประสบการณ์หนึ่งของชีวิต

"ผู้ปกครองดำ" กล่าวว่า ฉันยินดีและเต็มใจทำตามที่คุณบอกหรือแนะนำให้ทำให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ขอให้ครูบอกมา เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับหลานให้เขาเลิกให้ได้

4.2.3 ครู มีวิธีการปฏิบัติ คือ การสร้างความตระหนักให้เกิดกับนักเรียน การติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการเก็บข้อมูลของนักเรียนกลุ่มที่ติดตามดูแล และการสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน จากการประเมินผล พบว่า ครูสามารถช่วยเหลือนักเรียน ช่วยแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนที่ติดยาให้เลิกยาได้ และสามารถป้องกันไม่ให้นักเรียนกลับมาใช้ยาซ้ำหรือกลับมาติดยาอีก ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

"ครูวิทย์" กล่าวว่า เราสามารถทำให้นักเรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์สามารถเลิกยาได้และไม่กลับมาติดมันอีก ผมว่าเหมือนได้ทำบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ทีเดียว เหมือนได้ช่วยชีวิตคนให้รอดตาย

เพราะตอนเขาติดยาเหมือนคนที่เกือบตายอยู่แล้ว งานด้านนี้ยิ่งทำมากก็มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญมาก ผมตั้งใจว่าจะทำมันไปจนกว่าเราจะหมดหน้าที่จากตรงนี้

4.3 ผลของการติดตามดูแลนักเรียน ของผู้ปกครองและครูในการร่วมกันป้องกันปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับนักเรียน จากการประเมินผล พบว่า สามารถป้องกันการกลับไปติดยาของนักเรียนได้ เช่น ป้องกันการถูกชักชวนจากเพื่อนที่ติดยา ทำให้นักเรียนมีความระมัดระวังในการประพฤติปฏิบัติตัวของนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพราะรู้ว่ามียุคคนต่างคอยติดตามดูแล การติดตามดูแลนั้นไม่ใช่การติดตามคอยจับผิดนักเรียน แต่เป็นติดตามดูแลเพื่อเฝ้าระวัง ทำให้ผู้ปกครองและครูรู้ความเคลื่อนไหว รู้ข้อมูลของนักเรียนได้ตลอด ทั้งขณะอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน นักเรียนจะเกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความมั่นใจและมีกำลังใจ เพราะยังมีบุคคลที่ห่วงใย เอาใจใส่และคอยช่วยเหลือ ดังตัวอย่างคำพูดดังต่อไปนี้

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า ฉันไปติดตามดูแลลูกที่โรงเรียนทุกวัน ทำให้เพื่อน ๆ ที่ติดยาไม่กล้ามาชวนเขาไปเสพยา ทำให้ช่วยป้องกันเขากลับไปเสพยาได้

“ผู้ปกครองแดง” กล่าวว่า การที่เราติดตามดูแลเขาอย่างใกล้ชิด ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ทำให้ไม่กล้าที่กลับไปติดยาอีก เพราะลูกรู้ว่าเรารู้ความเคลื่อนไหวของเขาได้ตลอด

“ผู้ปกครองเขียว” กล่าวว่า หลานเขารู้ว่ายายกับน้า ๆ ของเขาคอยติดตามดูอยู่ทั้งที่บ้านและที่ที่ออกไปเที่ยวนอกบ้าน เขาจะไม่กล้ากลับไปคบพวกเดิมที่มันสูบยา (ยาบ้า) เพราะกลัวเราจะรู้ มันก็ดีขึ้นป้องกันไม่ให้เขาไปยุ่งเกี่ยวกับยาอีก และการที่มีผู้ใหญ่คอยดูแลทำให้เพื่อน ๆ ที่ติดยาไม่กล้ามาชวนไปเที่ยว ไปสูบม้าอีก

“แดง” กล่าวว่า พ่อแม่และพี่ ๆ ผมเขารักและเป็นห่วงผมถ้าเขาไม่รักไม่ห่วงเขาคงตัดหางปล่อยวัดไปแล้ว ไม่มาคอยติดตามคอยดูแลผมตลอดเวลาอย่างนี้ ผมดีใจนะครับ มันรู้สึกอบอุ่นและมั่นใจ ว่ายังมีคนที่รักและห่วงใยเรา เราจะไม่ทำให้พวกเขาต้องเสียใจกันอีก

“เขียว” กล่าวว่า ที่แรกผมก็นึกอาย ๆ เพื่อนที่พอกับแม่ผมผลัดกันไปเฝ้าผมที่โรงเรียนทุกวัน ตอนหลังผมเริ่มชินและไม่อาย แต่มันกลับทำให้อบอุ่นใจ มั่นใจมากขึ้น เข้มแข็งขึ้น ไม่กลัวและกล้าที่จะปฏิเสธเพื่อนเมื่อมันมาชวนเสพยา แต่จริง ๆ แล้วเพื่อน ๆ มันไม่กล้า มันกลัวพ่อแม่ผมจะเอาเรื่องมัน พอกับแม่ผมยอมเสียเวลา เสียสละความสุขขนาดนี้แล้ว ถ้าผมเลิกไม่ได้กลับไปนั่งผ้าถุงดีกว่า

ขั้นที่ 6 การเสนอผลย้อนกลับ เพื่อให้กลุ่มได้รับรู้ว่าการประเมินผลจากการปฏิบัตินั้นได้ผลอย่างไร มีปัญหาอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร โดยนำเสนอแยกเป็น ของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครู

ผลการประเมินของนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถเลิกยา (ยาบ้า) ได้ มีสุขภาพโดยรวม

ดีขึ้นทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต มีพฤติกรรมและความประพฤติดีขึ้น มีความรับผิดชอบและมี
ส่วนร่วมทางสังคมมากขึ้น วิธีปฏิบัติของนักเรียน คือ การศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทาง
ศาสนา การสวดมนต์ไหว้พระ การนั่งสมาธิ การมีความตระหนัก การออกกำลังกายและการมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติของนักเรียน คือ

1. การนั่งสมาธิมีการปฏิบัติน้อยไป การปรับปรุง คือ ควรมีการปฏิบัติให้ได้ทุกวัน ๆ ละ
10-15 นาที หรือมากกว่านั้น เพราะการติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นการติดที่จิตใจ การนั่งสมาธิเป็น
การสร้างพลังให้กับจิตใจ ทำให้จิตใจสงบ มีสติและเข้มแข็ง ซึ่งเป็นเกราะอย่างดีในการป้องกันจิตใจ
ไม่ให้อ่อนไหวไปกับการชักชวนของเพื่อนที่ติดยา หรือการกลับไปเสพยาอีกเพราะติดใจในรสชาติของ
ยา ผู้ปกครองควรเป็นฝ่ายสนับสนุนและหาวิธีให้เขาทำให้ได้ทุกวันด้วยความเต็มใจ อย่าใช้วิธีการ
บังคับใจให้ทำเพราะจะไม่ได้ผล และเกิดการต่อต้าน

2. การออกกำลังกายมีการปฏิบัติมากเกินไป บางครั้งเล่นจนไม่เข้าเรียน และมีการเล่น
เอาเดิมพัน (พนันเอาเงิน) ในการเล่นกีฬาบางชนิด การปรับปรุง คือ ครูควรสร้างความเข้าใจให้กับ
นักเรียนในเรื่องการออกกำลังกาย ว่าการออกกำลังกายที่ถูกต้องนั้นทำอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์
หรือมีผลดีกับร่างกายส่วนการเล่นจนบางครั้งไม่เข้าเรียนและมีการเล่นพนันในการเล่นกีฬา ครูควรมี
การว่ากล่าว ตักเตือนให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง รู้จักการแบ่งเวลาว่าเวลาไหนเรียน
เวลาไหนจะเล่น รู้จักการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวเอง สร้างความตระหนักและชี้ให้เห็นโทษและ
พิษภัยของการพนัน ควรมีการคาดโทษและห้ามเล่นพนันอีก ถ้าครูรู้นักเรียนจะถูกลงโทษ ผู้ปกครอง
ควรสังเกตการไปออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาของนักเรียนเมื่ออยู่บ้านว่าผิดปกติหรือไม่ เช่น ออก
กำลังกายจริงหรือเปล่า ไป-กลับตามเวลาหรือไม่ ไปกลับใคร ไปอย่างไร และควรรู้ว่านักเรียนไป
ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาที่ไหน ควรมีการติดตามไปดูบ้าง

3. การให้ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของนักเรียนมีน้อย การปรับปรุง คือ ครูควร
มอบหมายหน้าที่ หรือให้เขามีบทบาทหน้า ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด หรือคัดเลือกเข้ารับ
การอบรมเป็นนักเรียนแกนนำต่อต้านยาเสพติด เขาจะได้ภาคภูมิใจที่ครูเห็นความสำคัญของเขา
นักเรียนกลุ่มนี้มีประสบการณ์จากยาเสพติด เขารู้และเข้าใจปัญหาดี อาจมีแนวคิด แนวปฏิบัติที่เป็น
ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรม ถ้าเขาให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหา
ยาเสพติดของโรงเรียน จะช่วยให้การดำเนินงานของครูในการป้องกันปัญหาเสพติดได้ผลดียิ่งขึ้น

ผลการประเมินของผู้ปกครองพบว่ามีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการแก้ปัญหาเสพติด
มีประสบการณ์จากการแก้ปัญหาเสพติดให้กับนักเรียนในปกครอง วิธีปฏิบัติของผู้ปกครอง คือการ
ติดตามดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเสพติด การมี
ส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติของผู้ปกครอง คือ

1. การเสียสละเวลาในการติดตามดูแลนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนบางคน เสียสละเวลามากเกินไป คือ ไปเฝ้าลูกที่โรงเรียนทั้งวันและทุกวัน ทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ และอาจทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอึดอัด อายเพื่อนอายุครู อาจถูกล้อเลียนจากเพื่อน หรืออาจทำให้นักเรียนเกิดความคิดว่าทำไมผู้ปกครองไม่ไว้ใจ ไม่เชื่อใจในตัวเขา ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนได้ การปรับปรุง ผู้ปกครองควรลดเวลาในการติดตามดูแลให้น้อยลงบ้าง อาจจะกระทำอย่างต่อเนื่องในช่วงแรก ๆ เมื่อผู้ปกครองเห็นว่า ไม่มีความผิดปกติในตัวนักเรียนแล้ว ควรจะหยุดหรือเว้นระยะเวลาการติดตามดูแลบ้าง โดยปรึกษากับครูและขอความร่วมมือให้ครูช่วยติดตามดูแล โดยผู้ปกครองจะมาพบกับครูเป็นระยะ ๆ จะทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องเสียเวลาในส่วนนี้มากเกินไป

ผลการประเมินของครู พบว่า การดำเนินงานประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ สามารถลดปัญหาการติดยาเสพติดได้ ได้แนวคิดและแนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนติดยา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียน วิธีปฏิบัติของครู คือ การสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับนักเรียนและผู้ปกครอง การติดตามดูแลนักเรียน การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน ปัญหาการปฏิบัติของครู คือ

1. การสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดยังขาดการประเมินผล ทำให้ผลการประเมินไม่ชัดเจนไม่รู้ว่านักเรียนมีความตระหนักมากน้อยเพียงใดในปัญหานี้การปรับปรุงครูควรสร้างแบบการประเมินผลการสร้างความตระหนักของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดในส่วนที่ครูได้ดำเนินการในทุกด้าน โดยทำการประเมินนักเรียนทุกกลุ่ม และนำผลที่ได้มาสรุปวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินการในด้านนี้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. การสุ่มตรวจปัสสาวะนักเรียน ในส่วนของการตรวจและการแจ้งผลการตรวจยังกระทำในลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลของนักเรียนมากเกินไป การปรับปรุง คือ วิธีปฏิบัติในการตรวจปัสสาวะเมื่อนักเรียนมาพบครู และให้ปัสสาวะกับครูเพื่อตรวจแล้ว ควรให้นักเรียนกลับไปและนัดให้มาฟังผลการตรวจในวันเวลาต่อไป ครูควรแจ้งผลให้นักเรียนทราบเป็นรายบุคคล ไม่ควรแจ้งผลรวม ๆ ควรกระทำให้เป็นความลับมากที่สุดและที่สำคัญมากคือครูไม่ควรนำผลการตรวจมาพูดกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อป้องกันผลกระทบในทางลบที่จะเกิดกับนักเรียนและครอบครัว

ข้อเสนอแนะสำหรับ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครู ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่สำคัญ คือ ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหานี้ โดยร่วมมือ ร่วมใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายแต่มีจุดหมายอันเดียวกัน คือ การป้องกันไม่ให้นักเรียนติดยาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

โดยสรุปการลดปัญหานักเรียนติดยาเสพติด ตามกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research - PAR) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย โดยให้ผู้เกี่ยวข้อง

ร่วมค้นหาปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกัน ในส่วนนี้ประกอบด้วย การเริ่มศึกษาสภาพและปัญหาการติดยาของนักเรียน ศึกษาสภาพและปัญหาของผู้ปกครองที่มีนักเรียนในปกครองติดยาเสพติด ศึกษาสภาพและปัญหาของครูที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ร่วมกัน กำหนดแนวปฏิบัติและปฏิบัติร่วมกัน ในส่วนนี้ประกอบด้วย แนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดมาตรการ กำหนดวิธีปฏิบัติให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและครู ประเมินผลการปฏิบัติ ในส่วนนี้ประกอบด้วยการประเมินผลการดำเนินการ การรับทราบผลการดำเนินการ มีการปรับปรุงแก้ไขและการกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นไปได้กับนักเรียนผู้ปกครองและครู โดยมีบริบทแวดล้อมอื่น ๆ ที่ใช้ในการพิจารณาร่วมกันอย่างเป็นองค์รวม เป็นเงื่อนไขที่ทำให้นักเรียนสามารถเลิกยาเสพติดและช่วยลดปัญหาการติดยาของนักเรียนลงได้